

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON -
OPĆINA GORNJI VAKUF-USKOPLJE
OPĆINSKI NAČELNIK**

**PROGRAM RAZVOJA
ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD
PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA
OPĆINE GORNJI VAKUF-USKOPLJE
ZA PERIOD 2016-2020**

Gornji Vakuf-Uskoplje, 2016. godine

S A D R Ź A J

1. Uvod
2. Zaključci iz Procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća
3. Podaci o stanju organizovanosti CZ i dostignutom stepenu zaštite i spašavanja od pojedinih prirodnih i drugih nesreća
4. Preventivne mjere zaštite i spašavanja
5. Osnovni ciljevi, zadaci i način ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjernicama za organiziranje snaga i sredstava CZ, odnosno snaga zaštite i spašavanja
6. Osnove za izradu programa obučavanja i osposobljavanja u zaštiti i spašavanju
7. Smjernice za istraživačku i razvojnu djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje
8. Pregled očekivanih troškova sa izvorima finansiranja

I. UVOD

Programiranjem i planiranjem se stvaraju uslovi da se zaštita i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od djelovanja prirodnih i drugih nesreća provodi organizovano i planski. To se provodi kroz dvije vrste aktivnosti:

- provođenje mjera i aktivnosti kojima se može uticati na sprečavanje nastanka prirodne ili druge nesreće, kao mjere i aktivnosti na spašavanju, odnosno otklanjanju posljedica nastalih od prirodnih i drugih nesreća,
- organizovanje određenih snaga civilne zaštite, odnosno zaštite i spašavanja za provođenje planiranih mjera i aktivnosti.

Ove aktivnosti se ostvaruju programiranjem i planiranjem, a kroz izradu programa razvoja i planova zaštite i spašavanja. Programom razvoja zaštite i spašavanja općine utvrđuje se organizacija, mjere i aktivnosti, te snage i sredstva potrebne za ostvarivanje zadataka zaštite i spašavanja koji su za općinu utvrđeni u kantonalnom programu razvoja zaštite i spašavanja. Postavljeni zadaci detaljnije se razrađuju u Planu zaštite i spašavanja općine. Procjena ugroženosti ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (u daljem tekstu: Procjena ugroženosti) predstavlja osnovu za izradu Programa razvoja zaštite i spašavanja i Plana zaštite i spašavanja.

Programiranje u zaštiti i spašavanju podrazumjeva niz aktivnosti kojima se osiguravaju: materijalno-tehničke, finansijske, edukativne i druge potrebe i funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja u uslovima prirodnih i drugih nesreća, a kao oslonac treba se pridržavati sledećih principa:

- oslonac na postojeću materijalnu bazu organa i službi koje se uključuju u sistem zaštite i spašavanja,
- realan sklad mogućnosti i potreba,
- ekonomičnost i racionalnost,
- kontinuiran razvoj civilne zaštite,
- jedinstven razvoj sa ostalim komponentama sistema zaštite i spašavanja.

Program razvoja zaštite i spašavanja donosi se za period od pet godina, a sadrži:

1. Zaključci iz Procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća
2. Podaci o stanju organizovanosti CZ i dostignutom stepenu zaštite i spašavanja od pojedinih prirodnih i drugih nesreća
3. Preventivne mjere zaštite i spašavanja
4. Osnovni ciljevi, zadaci i način ostvarivanja zaštite i spašavanja sa smjericama za organiziranje snaga i sredstava CZ, odnosno snaga zaštite i spašavanja
5. Osnove za izradu programa obučavanja i osposobljavanja u zaštiti i spašavanju
6. Smjernice za istraživačku i razvojnu djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje
7. Pregled očekivanih troškova sa izvorima finansiranja

II. ZAKLJUČCI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI

1. Vrste prirodnih i drugih nesreća i područje njihovog djelovanja

Prirodne nesreće podrazumjevaju događaje koji su uzrokovani djelovanjem prirodne sile na koje ljudski faktor ne može uticati, kao što su: poplave, potresi, visoki snijeg i sniježni nanosi, odronjavanje i klizanje zemljišta, suša, prolom oblaka, olujni vjetar, grad, mraz, hladnoća te masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti. **Tehničko-tehnološke nesreće** podrazumjevaju se požari, ekspanzija i eksplozija opasnih materija, radioaktivno i drugo zagađenje vazduha, vode, zemljišta i namirnica biljnog i životinjskog porijekla.

Ostale nesreće podrazumjevaju velike nesreće u cestovnom, željezničkom i zračnom saobraćaju, nesreće na terenima koji su kontaminirani minsko-eksplozivnim i neeksplozivnim ubojnim sredstvima.

Navedene prirodne i druge nesreće mogu zahvatiti, sa manjim ili većim intenzitetom, područje svih 15 mjesnih zajednica općine Gornji Vakuf-Uskoplje.

Moguće posljedice po ljude i materijalna dobra

Posljedice djelovanja prirodnih i drugih nesreća po ljude i materijalna dobra mogu biti, zavisno od vrste, intenziteta i vremena trajanja prirodne i druge nesreće, u dijapazonu od minimalnih posljedica do posljedica koje ugrožavaju zdravlje i živote ljudi i pričinjavaju velika oštećenja ili potpuno uništavaju materijalna, kulturna i druga dobra. Posljedice djelovanja prirodnih i drugih nesreća mogu se negativno odraziti i na stanje prirodne okoline, odnosno može doći do znatnog pogoršanja ekološkog stanja prirodne okoline. Neke prirodne nesreće, kao što su: potresi, poplave, jak olujni vjetar, klizišta, veliki požari, rušenje brana na HA, velike tehnološke nesreće, velike saobraćajne nesreće, epidemije i epizootije zaraznih bolesti velikih razmjera biljnih bolesti i štetočina, mogu izazvati katastrofalne posljedice sa velikim brojem povrijeđenih i poginulih lica, te sa materijalnim štetama ogromnih razmjera.

2. Organizacija zaštite i spašavanja u skladu sa procjenom stanja

Faza preventivne zaštite

U zavisnosti od vrste prirodne i druge nesreće, organizacija zaštite i spašavanja, struktura civilne zaštite i drugih subjekata zaštite i spašavanja, u ovoj fazi, treba da bude u skladu sa opasnostima koje treba preduprijeti. Poseban značaj u preventivnoj fazi zaštite i spašavanja imaju službe organa uprave koje u okviru svoje redovne djelatnosti treba da posebnu pažnju posvete provođenju mjera koje doprinose zaštiti građana i materijalnih dobara (čišćenje i regulacija riječnih korita, sanacija klizišta, suzbijanje bespravne gradnje i sječe šumskih površina, sprječavanje nastanka divljih deponija smeća i sl.). U ovoj fazi treba imati funkcionalno organizovane, osposobljene i dobro opremljen operativni centar CZ. Također treba imati dobro organizovane i osposobljene jedinice, službe zaštite i spašavanja, povjerenike civilne zaštite kao i službe u preduzećima i drugim privrednim subjektima, naročito onim koji u svom procesu rada rade sa opasnim i lakozapaljivim materijama, za preduzimanje odgovarajućih aktivnosti u cilju preventivne zaštite od prirodnih i drugih nesreća, a

naročito od raznih vrsta tehnoloških nesreća. Osposobljenost građana za preduzimanje odgovarajućih mjera u cilju preventivne zaštite od prirodnih i drugih nesreća, kao i osposobljenost građana za poslove samozaštite i međusobne zaštite, ima ogroman značaj u zaštiti i spašavanju.

Faza spašavanja

U ovoj fazi je od posebne važnosti postojanje dobro organizovanih, opremljenih i osposobljenih: Općinske službe CZ; štab civilne zaštite; koji djeluju za vrijeme proglašenja stanja prirodne i druge nesreće na području općine, maksimalnu uključenost svih općinskih službi za upravu, službe zaštite i spašavanja u privrednim preduzećima i drugim subjektima koji su predviđeni Zakonom o zaštiti i spašavanju koji rukovode svim ljudskim snagama i upravljaju materijalno-tehničkim sredstvima, u akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

U akcijama spašavanja od posebne važnosti je dobra organizacija evakuacija ljudi, domaćih životinja i najnužnijih materijalnih dobara, sa područja pogođenog prirodnom i drugom nesrećom, te zbrinjavanje evakuisanog stanovništva u privremene stambene prostore i obezbjeđenje neophodnih životnih namirnica i drugih neophodnih sredstava za normalan život evakuisanih lica. Neophodno je ostvariti maksimalnu efikasnost u mobilizaciji ljudi i materijalno-tehničkih sredstava od privrednih društava i drugih pravnih subjekata kao i građana koji raspolažu sa odgovarajućim sredstvima i opremom za zaštitu i spašavanje.

U fazi spašavanja, također je važno imati dobro osposobljene i opremljene jedinice civilne zaštite specijalizovane i opšte namjene, kao i odgovarajuće službe i jedinice privrednih preduzeća i drugih pravnih subjekata od značaja za zaštitu i spašavanje, sa odgovarajućim materijalno-tehničkim sredstvima i opremom.

Vrlo je važno pravovremeno i potpuno informisanje građana o svim bitnim činjenicama vezanim za prirodnu i drugu nesreću koja se dogodila na određenoj teritoriji, u cilju što boljeg upoznavanja građana o intenzitetu i posljedicama prirodne i druge nesreće, kao i u cilju preduzimanja odgovarajućih mjera samozaštite i međusobne pomoći, od strane građana.

Faza otklanjanja posljedica

U fazi otklanjanja posljedica djelovanja prirodne i druge nesreće aktivnu ulogu treba da uzmu, osim struktura civilne zaštite, javna preduzeća, privredna društva, drugi pravni subjekti i redovne službe i institucije općinske vlasti i državni organi kantonalne vlasti. Otklanjanje posljedica prirodne i druge nesreće treba da se realizuje na maksimalno efikasan način i u najkraćem mogućem roku, kako bi se na području pogođenom prirodnom i drugom nesrećom uspostavili normalni uslovi za odvijanje života i rada, za šta je od posebne važnosti neophodno, odmah po prestanku prirodne i druge nesreće, angažovati sve raspoložive ljudske i materijalne snage na sanaciji oštećenih i porušenih stambenih, privrednih, infrastrukturnih objekata i najvažnijih javnih objekata (zdravstvo, školstvo, javne institucije i drugo). Kao posebno važna aktivnost treba da bude povratak privremeno evakuisanog stanovništva u svoje domove i pomoć stanovništvu u normalizaciji života, na čemu treba da se angažuju, pored struktura civilne zaštite, također i organi općinske i kantonalne vlasti. Odmah po prestanku djelovanja prirodne i druge nesreće neophodno je angažovati općinsku komisiju za procjenu šteta, i pristupiti procjeni pričinjenih materijalnih i drugih šteta usljed djelovanja prirodne i druge nesreće, u skladu sa odgovarajućim podzakonskim aktom, koji je donesen na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju. Također je važno organizovati dostavljanje pomoći ugroženom stanovništvu od strane svih društvenih subjekata i humanitarnih organizacija.

3. Mjere, snage i sredstva zaštite i spašavanja koje će provoditi općinske službe za upravu i snage civilne zaštite

Faza preventivne zaštite

U zavisnosti od vrste prirodne i druge nesreće neophodno je provoditi preventivne mjere, koje se trebaju realizovati na bazi određenih planova i programa i na dugoročnoj osnovi. To je posebno važno kod prevencije prirodnih i drugih nesreća koje mogu izazvati katastrofalne posljedice po zdravlje i živote ljudi kao i na materijalna dobra.

Općina Gornji Vakuf-Uskoplje treba obezbijediti u budžetu na bazi odgovarajućih planova i programa finansijska sredstva za realizaciju istih.

U ovoj fazi se provode slijedeće mjere:

- Zaštita životinja i namirnica životinjskog porijekla,
- Zaštita okoliša (plavljenje, klizišta, rušenje, zagađenje okoline),
- Zaštita bilja i biljnih proizvoda.

Faza spašavanja

U ovoj fazi se provode slijedeće mjere:

- Evakuacija ljudi i materijalnih dobara,
- Zbrinjavanje ugroženih i stradalih,
- Zaštita i spašavanje od radioloških, hemijskih i bioloških sredstava,
- Zaštita i spašavanje od rušenja,
- Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom,
- Zaštita i spašavanje od požara,
- Zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava,
- Prva medicinska pomoć,
- Zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla,
- Zaštita okoliša,
- Zaštita bilja i biljnih proizvoda.

Strukture civilne zaštite sve navedene mjere zaštite i spašavanja ljudi i materijalni dobara od prirodnih i drugih nesreća, provode u saradnji sa svim općinskim službama u Jedinstvenom općinskom organu uprave Gornji Vakuf-Uskoplje, privrednim društvima, javnim preduzećima, i drugim subjektima čija djelatnost je od značaja za zaštitu i spašavanje, kao što su:

evakuacija ljudi i materijalnih dobara, zbrinjavanje ugroženih i stradalih, zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom, zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla, zaštita okoliša i zaštita bilja i biljnih proizvoda.

Faza otklanjanja posljedica

Asanacija terena.

U zavisnosti od prirodne i druge nesreće koja je zadesila određeno područje, u fazi otklanjanja posljedica prirodne i druge nesreće preduzimaju se sve mjere koje doprinose što bržoj normalizaciji stanja na ugroženom području, odnosno stvaranja osnovnih uslova za normalan život i rad.

U ovoj fazi zaštite i spašavanja Općina Gornji Vakuf-Uskoplje ima važan zadatak da

iz budžeta obezbijedi finansijska sredstva za sanaciju šteta usljed prirodne i druge nesreće, a prije svega za sanaciju stambenih i najvažnijih infrastrukturnih objekata, od kojih zavisi uspostavljanje normalnog života na nastradalom području. Također je, u ovoj fazi, važno zajedničko angažovanje struktura civilne zaštite, službi za upravu i pravnih i privatnih subjekata, u obezbjeđenju efikasnog i dobro organizovanog prevoza evakuisanih lica u svoje domove, gdje treba angažovati neophodna prevozna sredstva i dogovarajući broj lica osposobljenih za ove poslove.

Angažovanje organa uprave na iniciranju i preduzimanju akcija prikupljanja finansijske i svake druge pomoći od kantonalnih organa vlasti, domaćih organizacija i domaćih humanitarnih organizacija, radi pružanja pomoći nastradalom stanovništvu, kao i radi sanacije oštećenih i uništenih objekata.

U ovoj fazi se, također, vrši procjena pričinjenih materijalnih šteta od strane općinske Komisije za procjenu šteta, koja ove poslove obavlja u skladu sa zakonski propisanom metodologijom.

4. Snage civilne zaštite potrebne za realizaciju predviđenih mjera zaštite i spašavanja

Vrsta snaga

Realizaciju predviđenih mjera zaštite i spašavanja obavljaju sve strukture civilne zaštite: služba civilne zaštite, Općinski štab civilne zaštite, općinske službe Jedinственog organa uprave Gornji Vakuf-Uskoplje, Kantonalna uprava civilne zaštite, privredna društva i drugi pravni subjekti, povjerenici civilne zaštite, jedinice civilne zaštite opšte i specijalizovanje namjene i službe zaštite i spašavanja koje su formirane u pravnim subjektima i udruženjima građana čija djelatnost je od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara.

Vrsta i količina MTS-a koja su potrebna za sprovođenje predloženih mjera zaštite i spašavanja

Vrsta i količina MTS-a struktura civilne zaštite, koja su potrebna za sprovođenje predloženih mjera zaštite i spašavanja određeni su propisanim okvirnim materijalnim formacijama za sve strukture civilne zaštite. Za predložene mjere zaštite i spašavanja, također, se koriste, zavisno od intenziteta prirodne i druge nesreće i zavisno od veličine područja koje je zahvaćeno prirodnom i drugom nesrećom, osim MTS-a civilne zaštite koriste se ili angažuju se i odgovarajuća MTS-a privrednih društava, javnih preduzeća, komunalnih preduzeća, kantonalnih organa uprave, građana i drugih pravnih subjekata koji raspoložu odgovarajućim MTS-a.

5. Mjere zaštite i spašavanja koje provode privredna društva i druga pravna lica

U obavljanju poslova zaštite i spašavanja privredna i dr. društva provode odgovarajuće pripreme, donose i razrađuju planove za svoje djelovanje u zaštiti i spašavanju, planiraju i osiguravaju materijalno-tehnička sredstva za provođenje mjera zaštite i spašavanja i organizuju jedinice i povjerenike civilne zaštite, opremaju te jedinice i povjerenike MTS-om i osposobljavaju ih za njihovo učešće u zaštiti i spašavanju.

U slučaju postojanja prirodnih i drugih nesreća i tehnoloških nesreća pravna lica dužna su provoditi odluke nadležnog općinskog štaba CZ-e koji upravlja akcijama zaštite i spašavanja na području na kojem se nalaze objekti tih pravnih lica. Sva pravna lica su dužna da odrede tijelo koje će upravljati akcijama zaštite i spašavanja u slučaju nesreća koja može ugroziti život i zdravlje ljudi i materijalnih dobara pravnog lica.

6. Potrebna finansijska sredstva i mogući izvori finansiranja

Sva preduzeća i druge organizacije i ustanove dužne su da planiraju finansijska sredstva za zaštitu i spašavanje prije svega svoje imovine. Takođe su dužne da se na zahtjev Općinskog štaba CZ odazovu i stave na raspolaganje svoje ljudske i materijalne potencijale u svrhu zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara. Što se tiče civilne zaštite, Zakon o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i dr. nesreća /“Sl.novine F BiH“ br. 39/03; 22/06 i 43/10/ u čl.179. navedeno je da se civilna zaštita finansira iz:

Budžeta Federacije, kantona i općina, sredstva pravnih lica , osiguranja, dobrovoljnih priloga, međunarodne pomoći, i drugih izvora utvrđenih ovim i drugim zakonom.

Prioriteti u finansiranju od navedenih sredstava bit će usmjereni na:

- pripremanje, opremanje i obuku općinskih štabova civilne zaštite,
- pripremanje, opremanje i obuku službi zaštite i spašavanja,
- pripremanje, opremanje i obuku jedinica civilne zaštite,
- opremanje pravnih lica u dijelu kada postavljeni zadaci tim licima nadilaze njihove materijalne mogućnosti,
- nabavka i održavanje sistema za uzbunjivanje stanovništva,
- prilagođavanje i održavanje zaštitnih objekata za sklanjanje ljudi i materijalnih dobara,
- saniranje dijela šteta nastalih prirodnim i drugim nesrećama kao i troškove koji nastanu tokom učešća u provođenju mjera zaštite i spašavanja.

Realizacija budžetskih sredstava provoditi će se svake godine posebno prema proceduri rasporeda općinskih budžetskih sredstava za navedene prioritete.

7. Rokovi za obezbjeđenje nabavke planiranih sredstava i opreme

Općina Gornji Vakuf-Uskoplje svake godine u skladu sa finansijskim mogućnostima planira određena finansijska sredstva za ove namjene. Imajući u vidu sadašnju finansijsku situaciju u društvu, rokovi za nabavku navedenih MTS-a i opreme, za potrebe opremanja svih struktura civilne zaštite, kao i za edukaciju pripadnika tih struktura, trebaju biti postavljeni u realne vremenske okvire, kada se radi o nabavci optimalnih količina MTS-a i opreme, ali treba voditi računa da se najneophodnija MTS-a i oprema trebaju nabaviti u što kraćem mogućem roku i obezbijediti sredstva za edukaciju i obuku pripadnika struktura civilne zaštite i građana za preduzimanje mjera zaštite i spašavanja.

8. Planiranje angažovanja nevladinih organizacija i udruženja građana čija je djelatnost u funkciju zaštite i spašavanja, na pružanju pomoći u zaštiti i spašavanju

U dosadašnjem periodu je bila dobra saradnje struktura civilne zaštite sa nevladinim organizacijama i udruženjima građana na poslovima zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, što u narednom periodu treba, poboljšati i uspostaviti još bolju saradnju sa navedenim organizacijama, na poslovima zaštite i spašavanja.

U pojedinim organizacijama već imamo formirane službe zaštite i spašavanja, što ćemo i u narednom periodu nastaviti sa tim aktivnostima i u ostalim udruženjima i organizacijama na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje.

9. Planiranje angažovanja sredstava i opreme privrednih društava i drugih pravnih lica i građana na pružanju pomoći u zaštiti i spašavanju

Odgovarajuća MTS-a i oprema privrednih društava i drugih pravnih subjekata, kao i građana, koji raspolažu sa odgovarajućim sredstvima i opremom za potrebe zaštite i spašavanja, po potrebi se, angažuju, zavisno od intenziteta, prirodne i druge nesreće, a naročito za vrijeme proglašenja stanja prirodne i druge nesreće na području općine. Međutim, prisutan je problem obezbjeđenja finansijske nadoknade, u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju, za korištena MTS-a i opreme.

10. Način vršenja procjene štete pričinjene usljed prirodne i druge nesreće

Procjenu pričinjenih šteta usljed prirodnih i drugih nesreća vrše općinska komisija koju je formirao načelnik općine, a rad komisije se bazira na podzakonskom aktu kojim je definisana metodologija za procjenu pričinjenih šteta.

11. Organizacija i način prikupljanja podataka o pojavama prirodnih i drugih nesreća i način informisanja i obavještavanja javnosti

Operativni centar CZ Gornji Vakuf-Uskoplje poslove iz svoje nadležnosti vrši tako što prikuplja informacije i podatke o svim vrstama prirodnih i drugih nesreća putem organa, službi i pravnih lica koji su se dužni povezati sa operativnim centrom (PU Gornji Vakuf-Uskoplje, Dom zdravlja Gornji Vakuf-Uskoplje, Vatrogasna jedinica Gornji Vakuf-Uskoplje, Elektrodistribucija, PTT, JKP „ViK“, JKP Radovina, Mjesne zajednice itd.) i drugih davalaca informacija. Informacije se prikupljaju prema listi pitanja o međusobnom informisanju. Informacije prikuplja i putem stalnog praćenja redovnih informativnih programa putem radija i TV i internet portala.

Obrađene informacije dostavlja nadležnim organima prema prioritetima, odnosno onom organu na koji se odnosi ta informacija.

Javnost se obavještava preko WEB stranice općine Gornji Vakuf-Uskoplje, radija i TV-a, te preko kantonalnog operativnog centra.

Kada operativni centar CZ Gornji Vakuf-Uskoplje primi informaciju, dežurni operativac u centru postupa na način što primljenu informaciju obrađuje tako da prvo provjerava njenu vjerodostojnost i aktuelnost u kontaktu sa davaocem informacije, a nakon toga preduzima sljedeće radnje:

informacije koje se odnose na redovne i vanredne izvještaje odmah po prijemu, bez obrade, prosljeđuje organu ili pojedincu na koga je izvještaj označen (adresiran); ostale informacije koje se ne odnose na redovne i vanredne izvještaje, prije dostavljanja nadležnom organu, mora obraditi.

Obrada informacije podrazumijeva postupak u kojem dežurni operativac treba da tačno i precizno sazna kojim organima uprave ili drugim organima treba informaciju dostaviti. Utvrđivanje te činjenice vrši se tako što se na osnovu podataka o prirodnoj i drugoj nesreći na koju se informacija odnosi, vrši uvid u propis kojim je utvrđen djelokrug organa uprave i drugih organa i tako saznaje koji su organi nadležni za prijem informacije.

Operativni centar CZ Gornji Vakuf-Uskoplje informacije dostavlja onim općinskim službama za upravu na čiju se oblast odnosi informacija, onda kantonalnom operativnom centru CZ Travnik i rukovodiocu općinske službe civilne zaštite, a po nalogu rukovodioca ili drugog ovlaštenog državnog službenika te službe, informacija se može dostaviti i općinskom načelniku, predsjedavajućem općinskog vijeća i operativnim centrima CZ susjednih općina. U izuzetnim slučajevima operativni centar CZ općine može informaciju proslijediti direktno Federalnom operativnom centru CZ.

Dnevni izvještaji o stanju na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje u pismenoj formi dostavljaju se kantonalnom operativnom centru CZ i pomoćniku načelnika za CZ do 08,00 sati ujutro svakim danom.

Ako je došlo do proglašenja prirodne i druge nesreće, izvještaji se dostavljaju prema sljedećim rokovima:

odmah nakon proglašenja prirodne i druge nesreće (prvi izvještaj), a najkasnije u roku od prva četiri sata od proglašenja nastanka nesreće;

prvi dan nakon proglašenja prirodne i druge nesreće – svakih 6 sati ili po potrebi češće;

narednih šest dana – svakog dana po jednom ili po potrebi češće;

poslije 7 dana – svakih sedam dana po jedan izvještaj i tako sve do momenta kada štab civilne zaštite koji rukovodi akcijama zaštite i spašavanja prestane sa svojim radom.

III. PODACI O STANJU ORGANIZOVANOSTI CIVILNE ZAŠTITE

ORGANIZACIJA CIVILNE ZAŠTITE

U skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i drugim zakonskim propisima, Procjenom ugroženosti, procjenama sopstvenih snaga i mogućnosti za zaštitu i spašavanje od prirodnih i drugih nesreća, civilnu zaštitu na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje treba osposobiti tako da može uspješno izvršavati zadatke zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara i u najtežim uslovima. Pri utvrđivanju struktura civilne zaštite za područje općine temeljni elementi su uzeti iz Procjene ugroženosti, a isti su bitni za organizovanje zaštite i spašavanja. Iskustvo iz prethodnog rata te dosadašnje prirodne i druge nesreće koje su se dešavale na ovom području su elementi za organizovanje civilne zaštite na teritorijalnom principu.

Organizovanje, pripremanje i funkcionisanje civilne zaštite na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje bazira se na:

- Procjeni ugroženosti, procjeni sopstvenih snaga i mogućnosti za zaštitu i spašavanje i otklanjanje posljedica prirodnih i drugih nesreća;
- Organizacija i priprema sistema civilne zaštite, radnih ljudi i građana, organa uprave, privrednih društava i drugih pravnih lica;
- Rukovođenje u akcijama zaštite i spašavanja od strane Općinskog štaba civilne zaštite;
- Angažovanju ljudskih i materijalnih potencijala za izvršavanje zadataka zaštite i spašavanja;
- Osposobljenosti i organizovanosti pravnih lica i udruženja građana u kojima su formirane i u kojima će se formirati službe zaštite i spašavanja;
- Osposobljenosti privrednih društava i drugih pravnih lica u kojima se obavljaju djelatnosti od značaja za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća (djelatnosti iz oblasti zdravstva, veterinarstva, komunalnih poslova, šumarstva, poljoprivrede, građevinarstva i sl.);
- Mobilnosti i spremnosti struktura civilne zaštite za pravovremeno djelovanje u slučaju prirodnih i drugih nesreća, kao i njihovo otklanjanje;
- Organizovanje lične i uzajamne zaštite građana;
- Organizovanje i usklađivanje funkcionisanja civilne zaštite sa ostalim strukturama sistema zaštite i spašavanja.

Osnovni nosilac izgradnje sistema zaštite i spašavanja je općina. To proizilazi iz činjenice što se na području općine odvija cjelokupan život i rad stanovništva. Prema tome sistem zaštite i spašavanja općine mora biti na tom nivou da može adekvatno odgovoriti u svim slučajevima prirodne i druge nesreće.

Organizacija civilne zaštite obuhvata:

1. ličnu i uzajamnu zaštitu građana,
2. mjere zaštite i spašavanja,
3. štabove civilne zaštite,
4. povjerenike civilne zaštite,
5. službe zaštite i spašavanja,
6. jedinice civilne zaštite,
7. rukovođenje i upotrebu snaga i sredstava civilne zaštite.

Lična i uzajamna zaštita

Lična i uzajamna zaštita građana predstavlja najmasovniji oblik pripremanja i organizovanog učešća građana u zaštiti i spašavanju.

Samozaštita se provodi u stambenim i poslovnim zgradama, obrazovnim institucijama, ustanovama, privrednim društvima, mjesnim zajednicama i svim mjestima gdje građani rade i borave.

Da bi se postigla organizovana samozaštita, potrebno je provoditi obuku građana prema nastavnim planovima i programima, čime bi se kvalitetno osposobili za sprovođenje mjera i postupka preventivne zaštite, pružanja prve pomoći i samopomoći članovima porodice i drugim licima, kao i sprovođenje pojedinih mjera zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća.

Obuku za ličnu i uzajamnu zaštitu treba provoditi na osnovu Procjene ugroženosti i mogućih posljedica po ljude i materijalna dobra na određenim područjima i objektima.

Mjere zaštite i spašavanja

Mjere zaštite i spašavanja predstavljaju organizovane radnje i postupke preventivne i operativne prirode koje pripremaju i provode organi uprave i drugi organi vlasti i pravna lica.

Svi gore nabrojani nosioci zaštite i spašavanja planiraju i pripremaju:

1. mjere i postupke od značaja za provođenje preventivne zaštite, kao osnovnog vida sprečavanja nastajanja prirodne ili dr. nesreće ili ublažavanja njenog djelovanja;
2. mjere i postupke zaštite i spašavanja u slučaju postojanja neposredne opasnosti od nastajanja prirodnih i dr. nesreća;
3. mjere i postupke zaštite i spašavanja tokom trajanja prirodnih i drugih nesreća;
4. mjere i postupke za ublažavanje i otklanjanje posljedica od prirodnih i dr. nesreća

U cilju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje provode se sljedeće mjere zaštite i spašavanja:

1. sklanjanje ljudi i materijalnih dobara,
2. evakuacija,
3. zbrinjavanje ugroženih i nastradalih,
4. zamračivanje,
5. zaštita i spašavanje od radioloških, hemijskih i bioloških sredstava,
6. zaštita i spašavanje od rušenja,
7. zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom,
8. zaštita i spašavanje od požara,
9. zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava,
10. prva medicinska pomoć,

11. zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla,
12. asanacija terena,
13. zaštita okoliša,
14. zaštita bilja i biljnih proizvoda.

Ovim Programom razvoja zaštite i spašavanja predviđeni su zadaci i postupci za sprovođenje mjera zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje.

1. Sklanjanje ljudi i materijalnih dobara

Sklanjanje ljudi i materijalnih dobara obuhvata: planiranje i izgradnju skloništa, drugih zaštitnih objekata, kao i zaklona pogodnih za zaštitu i sklanjanje, njihovo održavanje i organizovanje korištenja za zaštitu ljudi i materijalnih dobara.

Pod materijalnim dobrima koja podliježu obavezi sklanjanja smatraju se materijalna i druga dobra koja služe za podmirenje životnih potreba građana kao i druga materijalna i kulturna dobra i sredstva izuzetne naučne, kulturne i istorijske vrijednosti.

U cilju sprovođenja ove mjere potrebno je:

- Planirati izgradnju skloništa i drugih zaštitnih objekata, planirati prilagođavanje pogodnih prostorija, predvidjeti mogućnost korištenja privrednih i drugih objekata, zaklona i drugih zaštitnih objekata. Pod drugim zaštitnim objektima podrazumjevaju se: podrumске i druge prostorije u stambenim i drugim zgradama prilagođene za sklanjanje, napušteni tuneli, pećine i drugi prirodni i vještački objekti i izrađeni zakloni;
- Planirati pomjeranje stanovništva iz ugroženih na manje ugrožena područja;
- Općina, privredna društva i građani su dužni da obezbjede izgradnju i zaklona u cilju zaštite stanovništva i materijalnih dobara;
- Planovima sklanjanja planirati izgradnju, kao i sanaciju već postojećih skloništa i zaklona po mjestu stanovanja za stanovništvo na području općine; po mjestu rada za uposlenike koji će se naći na radnom mjestu; te planirati sklanjanje stanovnika koji bi se u trenutku opasnosti mogli naći na javnim mjestima.

Nosioci poslova sklanjanja stanovništva i materijalnih dobara su štabovi civilne zaštite, povjerenici civilne zaštite i građani.

2. Evakuacija

Evakuacija je plansko, organizovano i privremeno premještanje stanovništva i materijalnih dobara iz područja za koja se procjenjuje da mogu biti zahvaćena prirodnim i drugim nesrećama na neugrožena i manje ugrožena područja. Evakuacija se provodi s ciljem da se izbjegne ili umanji stradanje stanovništva i uništenje materijalnih dobara.

Evakuaciju stanovništva i materijalnih dobara naređuje općinski štab civilne zaštite, ako se radi o evakuaciji sa jednog na drugo područje općine. Ako se radi o evakuaciji sa područja općine na područje druge općine, evakuaciju naređuje kantonalni štab civilne zaštite.

Služba civilne zaštite će u Planu evakuacije utvrditi broj i vrstu pojedinih objekata namjenjenih za prihvatanje evakuisanog stanovništva /kuće za odmor,

seoska domaćinstva, planinarske kuće i domove, škole i sl.objekti/, broj i struktura eventualno evakuisanog stanovništva po mjesnim zajednicama /teško ranjeni i bolesni, invalidi preko 60%, stari i nemoćni, trudnice, majke s djecom do sedam godina i učenici osnovnih škola/. U planiranju evakuacije naročitu pažnju treba posvetiti izboru zbornih mjesta prikupljanja, područjima prihvata, pravcima kretanja, područjima razmještaja, obezbjeđenje prevoznih sredstava za evakuisano stanovništvo, zdravstvenu zaštitu za evakuisano stanovništvo te ishranu i druge materijalne potrebe evakuisanog stanovništva.

Za pripremu evakuacije i samo provođenje mjera potrebno je uključiti sve nadležne općinske službe, kao i druge nosioce zaštite i spašavanja definisane u Planu zaštite i spašavanja.

3. Zbrinjavanje ugroženih i nastradalih

Radi zbrinjavanja ugroženog i nastralog stanovništva od prirodnih i drugih nesreća, preduzimaju se hitne mjere za smještaj, ishranu i osiguranje drugih potrebnih uslova za život. Štabovi i povjerenici civilne zaštite neposredno rukovode postupcima zbrinjavanja dok se ne stvore uslovi da dalju brigu preduzmu nadležne općinske službe ili dok se odlukom Općinskog načelnika za to ne formiraju posebne službe.

Zbrinjavanje ugroženog i nastralog stanovništva ima za cilj da se za ovu kategoriju stanovništva koja je usljed prirodnih i drugih nesreća u kratkom roku i velikom broju ostala bez osnovnih uslova i sredstava za život, brzo i efikasno obezbjedi smještaj, ishrana, pruži zdravstvena zaštita i drugi uslovi za preživljavanje, odnosno dok se ne stvore odgovarajući životni uslovi redovne djelatnosti.

U zbrinjavanju ugroženog stanovništva učestvuju, pored štabova civilne zaštite sa svojim jedinicama i drugim snagama i zdravstvene organizacije, organizacija Crvenog križa i drugih humanitarnih organizacija, vlasnici i korisnici objekata koji su pogodni za smještaj, općinske službe, građani i dr.

U Planu zbrinjavanja utvrditi broj i vrstu pojedinih objekata namjenjenih za prihvatanje ugroženog stanovništva kao što su kuće za odmor, seoska domaćinstva, planinarske kuće i domovi, škole, hoteli, javne ustanove i sl., a predvidjeti i mogućnost improvizovanih naselja /kamp kućice, prikolice, šatori i sl./

4. Zamračivanje

U cilju zaštite stanovništva i materijalnih dobara u ratu i u neposrednoj ratnoj opasnosti, kada prijete opasnost od zračnih i drugih dejstava, provodi se zamračivanje naseljenih mjesta, javne rasvjete, stambenih, privrednih i drugih objekata i saobraćajnih vozila, a prema procjeni opasnosti.

Zamračivanje može biti potpuno i djelimično, a naredbu o provođenju mjera zamračivanja na području općine donosi općinski štab civilne zaštite, kojom se propisuje i način provođenja zamračivanja.

Pod zamračivanjem se podrazumjeva isključivanje svjetlosnih izvora ili zasjenjivanje svjetlosnih otvora (prozora, vrata i drugih otvora na objektima) na takav način da se svjetlost ne može uočiti sa spoljne strane za vrijeme korištenja izvora svjetlosti.

Planom zamračivanja će se definisati nosioci provođenja mjera, a po naređenju općinskog štaba gdje će:

- zamračivanje javne rasvjete, javnih mjesta, ulica i dr., vršiti "Elektrodistribucija" i pravne osobe odgovorne za javnu rasvjetu
- zamračivanje stambenih zgrada (stanova i zajedničkih prostorija), vlasnici i stanari tih objekata

- zamračivanje privrednih i drugih objekata, vlasnici, odnosno korisnici tih objekata
- zamračivanje saobraćajnih vozila, vlasnici vozila

5. Radiološka, hemijska i biološka zaštita

Radiološka, hemijska i biološka zaštita (u nastavku: RHB zaštita) obuhvata mjere i postupke koji se organizuju i provode radi sprečavanja, ublažavanja i otklanjanja posljedica od RHB djelovanja na stanovništvo, životinjski i biljni svijet i materijalna dobra, kao i ublažavanje i otklanjanje posljedica tehnoloških havarija i drugih akcidenata od RHB agenasa u miru.

Procjenom ugroženosti općine definisani su potencijalni rizici od kontaminacije za zdravlje stanovništva i okoline. U tom smislu potrebno je u saradnji sa Zavodom za javno zdravstvo Srednjobosanskog Kantona kontinuirano vršiti mjerenje nivoa zračenja zemljišta, vode i vazduha.

Pored toga, dužnost je svih subjekata zaštite da se u okviru vlastitih mogućnosti uključe u djelatnost RHB zaštite te ostvaruju saradnju sa općinskim štabom civilne zaštite i Službom civilne zaštite.

Ličnu i kolektivnu RHB zaštitu treba da organizuje svaki pojedinac, domaćinstvo, stambene zgrade, naselja, mjesne zajednice, privredna društava i dr.

RHB zaštitu treba rješavati prvenstveno sredstvima za ličnu zaštitu, gdje spadaju zaštitna maska, zaštitni ogrtač i prvi zavoj ili u nedostatku istih koristiti priručna sredstva /nakvašena gaza preko lica, ogrtač za glavu i tijelo i sl./

Kolektivna zaštita stanovništva predstavlja osnovu zaštite u urbanoj sredini kojom se osigurava kolektivna zaštita stanovništva i materijalnih dobara od posljedica RHB djelovanja. Kolektivnom RHB zaštitom potrebno je osigurati zaštitu od RHB kontaminacije i zaštitu od radioaktivnog zračenja.

Kolektivna zaštita zavisi od pravovremenih priprema skloništa, prirodnih i vještačkih objekata u sredinama rada, odnosno boravka. Radi osiguravanja uslova za zaštitu stanovništva i materijalnih dobara od RHB kontaminacije i radioaktivnog zračenja, sredstva za kolektivnu zaštitu osiguravaju se u skloništima, a osiguravaju ih: općina za javna skloništa, pravna lica za svoje zaposlenike, vlasnici i drugi korisnici poslovnih prostora za svoje zaposlenike, te vlasnici stambenih objekata za svoje potrebe.

Zaštitu životinja treba vršiti priručnim sredstvima. U okviru poljoprivrednih organizacija i domaćinstava osposobiti objekte za smještaj i zaštitu, te vršiti planiranje evakuacije u manje ugrožene prostore. Vlasnike životinja obučiti za preduzimanje mjera zaštite.

Otklanjanje posljedica RHB kontaminacije ima za cilj, prije svega dekontaminaciju terena, ljudi, objekata, životinja i materijalnih dobara. Zbog toga dekontaminaciju treba organizovati i izvršiti što je moguće brže.

Odlukom o vrsti i minimalnim količinama sredstava potrebnih za sprovođenje lične i kolektivne zaštite građana i zaposlenika u poslovnim objektima i stambenim zgradama od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/04 i 58/06) je utvrđena vrsta i minimum sredstava koja su neophodna za sprovođenje lične i kolektivne zaštite građana i zaposlenika u poslovnim objektima i stambenim zgradama od ugroženosti prirodnim, tehničko-tehnološkim, ekološkim i drugim nesrećama koja su dužni da nabave građani i sva pravna lica koja su vlasnici poslovnih objekata i stambenih zgrada za zaštitu svojih stanara i zaposlenika i rokovi za nabavku tih sredstava.

6. Zaštita i spašavanje od rušenja

Radi zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara iz ruševina koje mogu nastati usljed zemljotresa, odrona, klizanja tla ili drugih prirodnih i drugih nesreća, organizuju se i provode odgovarajuće aktivnosti i mjere zaštite i spašavanja od rušenja koje obuhvataju: mjere, radnje i postupke na izviđanju ruševina i pronalaženju lica zatrpanih u ruševinama, osiguranje oštećenih i pomjerenih dijelova konstrukcija zgrada i objekata radi sprečavanja zarušavanja, odnosno naknadnog rušenja, spašavanje zatrpanih, odnosno njihovo izvlačenje izvan zone rušenja i preduzimanje mjera zdravstvenog i drugih oblika zbrinjavanja, kao i izvlačenje materijalnih dobara iz objekata te druge mjere zaštite kojima se doprinosi zaštiti i spašavanju iz ruševina.

Zaštita i spašavanje od rušenja planira se i provodi kao preventivna mjera u postupku donošenja prostornih i urbanističkih planova i u skladu sa predviđenim građevinsko-tehničkim mjerama pri izgradnji objekata, čime se može uticati na sprečavanje, odnosno smanjenje štetnih uticaja prirodnih i dr.nesreća na mogućnost rušenja.

Zaštitu i spašavanje provode građani u okviru samozaštite, građevinska, komunalna, transportna i druga privredna društva, vatrogasna jedinica, kao i druga pravna lica koja raspolažu odgovarajućim materijalno-tehničkim sredstvima i opremom, jedinice civilne zaštite, nadležne općinske službe, kao i drugi učesnici zaštite i spašavanja koji se angažuju u akcijama zaštite i spašavanja.

7. Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom

Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom je mjera koja sadrži provedbu zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara u područjima vodotoka koja mogu biti ugrožena poplavama uslijed jakih kiša, oštećenja brana, nasipa ili drugih vodozaštitnih objekata.

Ova mjera podrazumjeva izgradnju, održavanje i saniranje oštećenih objekata za zaštitu od poplava, osmatranje i izviđanje stanja vodotoka, objekata i terena, planiranje provođenja evakuacije stanovništva i materijalnih dobara iz ugroženih područja, ispušavanje vode iz poplavljenih objekata, snabdjevanje poplavom ugroženog stanovništva potrebnim namirnicama i drugim sredstvima te saniranje posljedica izazvanih poplavama.

U cilju zaštite od poplava i samim akcijama spašavanja učestvuju: građani u okviru samozaštite i pomoći drugima, pravna lica kojima je to osnovna djelatnost, nadležne općinske službe, sportska i dr.udruženja, službe zaštite i spašavanja opremljene i osposobljene za ovu vrstu zaštite i spašavanja i dr.

8. Zaštita i spašavanje od požara

Zaštita i spašavanje od požara obuhvata: pripremu i provođenje preventivnih mjera u svim sredinama, objektima, mjestima i prostorima gdje postoji mogućnost nastanka požara, organizovanje i pripremanje snaga za gašenje požara, osiguranje osmatranja i uzbunjivanja o pojavama požara, gašenje i lokalizovanje požara i spašavanje stanovništva i materijalnih dobara iz objekata i područja ugroženih požarom.

Zaštitu od požara dužni su organizovati i provoditi sva pravna i fizička lica koji su vlasnici i korisnici građevina i prostora šumskog i poljoprivrednog zemljišta Struktura privrede općine Gornji Vakuf-Uskoplje je takva da u njoj jedan dio čine subjekti čija djelatnost je rizična za izbijanje i širenje požara, posebno se ističu: tehnološki postupci pri kojima se razvijaju visoke temperature i pritisak, upotreba lako zapaljivih i eksplozivnih plinova, rad sa lako zapaljivim sirovinama, skladištenje lakozapaljivih i eksplozivnih materija i slično. Sve navedeno negativno utiče na mogućnost blagovremene protivpožarne zaštite, odnosno direktno podiže stepen ugroženosti od

požara na industrijskim objektima i postrojenjima, a indirektno utiče na podizanje nivoa ugroženosti od požara graničnih stambenih zona koje su obično nedovoljno udaljene od industrijskih kapaciteta.

Veliki stambeni blokovi su objekti u kojima je smješten značajan dio stanovništva, te je nužnost, minimum organiziranosti protivpožarne zaštite, prijeka potreba.

U cilju sprečavanja nastanka i spremnosti za gašenje i otklanjanje posljedica i zaštite stanovništva i materijalnih dobara neophodno je preduzeti adekvatne mjere od strane svih subjekata na zaštiti od požara na području općine.

Evidentna je trenutna neopremljenost stambenih zgrada protivpožarnim aparatima te nedovoljna razgranatost protivpožarnih puteva i ispravnost hidrantske mreže u gradu. Pored toga pojedini postojeći protivpožarni putevi su neprohodni. Potrebno je u narednom periodu, zajedno sa nadležnim institucijama, uraditi procjenu stvarnog stanja i trenutno neprohodne šumske puteve staviti u funkciju prohodnosti za motorna vozila u slučaju izbijanja požara. Pored toga posebnu pažnju treba posvetiti obuci stanovništva, pravnih subjekata i vatrogasnih jedinica, kao i njihovo adekvatno opremanje i ravnomjernu pokrivenost kompletne općine.

9. Zaštita od neeksplozivnih i minsko-eksplozivnih sredstava

Zaštita od neeksplozivnih ubojnih sredstava je mjera koja se sastoji u pronalaganju, otkrivanju, obilježavanju, iskopavanju, prenošenju, utovaru, prevoženju, istovaru, privremenom skladištenju, dezaktiviranju i uništavanju NUS-a na svim područjima na kojima se nalaze ta sredstva.

Poslovi koji se odnose na problematiku uklanjanja mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava vrše jedinice civilne zaštite za uklanjanje mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava (timovi za deminiranje) na način regulisan Zakonom o deminiranju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj: 05/02), Standardom za uklanjanje mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava u Bosni i Hercegovini i Standardnim operativnim procedurama uklanjanja i uništavanja neeksplozivnih ubojnih sredstava, jedinice

Oružanih snaga BiH, pravne osobe akreditirane za ovu djelatnost od strane Centra za uklanjanje mina u BiH.

Prema procjenama BH MAC-a na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje bilo je oko 32 475 130 m² rizične površine. Do 2015.godine je sistematskim, generalnim, tehničkim izviđanjem i deminiranjem oslobođeno 7 661 049 m² rizične površine. Prema posljednjim podacima BH MAC-a na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje ostalo je još 24 814 081 m² rizične površine (I kategorije 5 093 538 m², II kategorije 10 112 846 m², III kategorije 9 607 697 m²).

Služba civilne zaštite, u saradnji sa Centrom za uklanjanje mina u BiH će i u narednom periodu, nastaviti aktivnosti na rješavanju minske situacije na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje, ovisno od finansijskih sredstava. Potrebno je i u narednom periodu nastaviti aktivnosti edukacije stanovništva, posebno djece u školama o svjesnosti o postojanju mina i neeksplozivnih ubojnih sredstava te upoznavati stanovništvo o obavezama u slučaju pronalaska neeksplozivnih i minsko-eksplozivnih sredstava.

10. Prva medicinska pomoć

Prva medicinska pomoć je mjera zaštite i spašavanja koja obuhvata: preventivnu zaštitu koju čine protivepidemijske i higijenske mjere zaštite stanovništva, operativnu zaštitu koja se sastoji od pružanja prve pomoći standardnim i priručnim sredstvima na licu mjesta, medicinske trijaže ranjenih, povrijeđenih i oboljelih lica, sanitetske evakuacije i transporta do najbliže zdravstvene ustanove radi pružanja opće

medicinske pomoći ili do odgovarajuće specijalističke zdravstvene ustanove radi potpunog zdravstvenog zbrinjavanja.

Radi realizacije ovih zadataka potrebno je provođenje mjera i postupaka kao što su:

- organizovati i sprovesti obuku stanovništva na pružanju lične i uzajamne zaštite u uslovima prirodnih i drugih nesreća,
- na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje formirana je služba zaštite i spašavanja za medicinsku pomoć, koja je opremljena sanitetskim vozilom sa opremom, kojom se može pružiti prva medicinska pomoć na terenu ugroženom stanovništvu, a služba je obučena za sve vidove pomoći,
- putem zdravstvenih ustanova i Crvenog križa općine Gornji Vakuf-Uskoplje u slučaju prirodnih i drugih nesreća koje bi uzrokovale veliki broj povrijeđenih, obezbjediti neophodne lijekove i sanitetski materijal,
- prvu medicinsku pomoć treba organizovati uz neposredno učešće zdravstvenih ustanova, u saradnji sa općinskim štabom civilne zaštite.

11. Zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla

Zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla je mjera koja se sastoji u: sklanjanju i izmještanju, sprečavanju i lokalizovanju pojava parazitskih, zaraznih i uzgojnih bolesti, kontroli životinja, sirovina, proizvoda i otpadaka životinjskog porijekla, kontroli ispravnosti stočne hrane i vode, ukazivanju prve veterinarske pomoći oboljeloj i ranjenoj stoci, uklanjanju leševa životinja i drugog otpada animalnog porijekla i preduzimanju drugih odgovarajućih mjera.

Obzirom da zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog porijekla predstavlja značajnu mjeru zaštite i spašavanja, na području općine potrebno je da nadležna općinska služba i veterinarske stanice na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje u saradnji sa općinskim štabom civilne zaštite organizuju, usklađuju i provode mjere zaštite i spašavanja od opasnosti prirodnih i drugih nesreća. Obavezu učešća imaju i privredna društva (poljoprivredna, proizvodna, prometna, trgovačka), specijalizovane jedinice civilne zaštite, te građani vlasnici životinja i namirnica životinjskog porijekla.

Veterinarske stanice na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje i poljoprivredne apoteke su obavezne obezbjediti potrebne zalihe lijekova i sredstava za zaštitu stoke i stočnih proizvoda.

Kao preventivnu mjeru posebnu pažnju dati obavještanju, upozoravanju i davanju stručnih savjeta stanovništvu i vlasnicima životinja o mjerama u cilju sprječavanja i otklanjanja posljedica zaraženih životinja.

12. Asanacija terena

Asanacija terena je mjera koja se sastoji od preduzimanja sanitarno-higijenskih i sanitarno-tehničkih mjera na terenu, u naselju, stambenim i drugim objektima u cilju sprečavanja širenja zaraze, epidemija i drugih štetnih posljedica po stanovništvo i materijalna dobra, a obuhvata organizovanje i provođenje sljedećih radnji: uklanjanje, identifikaciju i pokop poginulih lica, uklanjanje leševa uginulih životinja, dezinfekciju, dezinfekciju i deratizaciju objekata i terena te uklanjanje otpadnih i štetnih tvari koje ugrožavaju zdravlje i život lica i okoliša.

Nadležna općinska služba za lokalni razvoji stambeno komunalne poslove dužna je u svom planu utvrditi lokacije za sahranjivanje poginulih građana i lokacije za zakopavanje uginulih životinja u saradnji sa komunalnim predzećima iz te oblasti i utvrditi konkretne zadatke.

Prilikom dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije dužna su učestvovati sva pravna lica iz oblasti zdravstvene i veterinarske djelatnosti, vatrogasne jedinice, specijalizovane jedinice civilne zaštite i nadležne općinske službe.

13. Zaštita okoliša

Zaštita okoliša je mjera koja se sastoji u sprečavanju nastanka štetnih posljedica od uništavanja i zagađivanja okoliša i u otklanjanju posljedica nastalih usljed:

- tehničko-tehnoloških havarija, nesreća i katastrofa koje mogu ugroziti okoliš, a naročito prirodne resurse,
- ispuštanja toksičnih, štetnih hemijskih i dr.materija u okoliš iz industrijskih i drugih postrojenja, motornih vozila i ložišta iz domaćinstava u količinama iznad maksimalno dozvoljenih vrijednosti
- odlaganja komunalnog, industrijsko-tehnološkog i drugog čvrstog i tečnog otpada
- spašavanja vremenskih nepogoda kao što su snježne padavine, poplave, suše, klizišta i dr.

Za provođenje mjera zaštite okoliša, sva pravna lica iz oblasti proizvodnje i prometa hemijskih, toksičnih, eksplozivnih, bioloških i drugih opasnih tvari, kao i pravna lica koja prevoze ili se koriste tim sredstvima, dužni su u svojim planovima predvidjeti organizaciju i osposobljavanje stručnih ekipa, osigurati opremu i sredstva za brze intervencije za zaštitu i spašavanje od opasnosti od tehnološke ili druge nesreće u okviru svojih objekata, kao i na širem području općina ako se takva nesreća proširi. Također ova pravna lica su dužna osigurati pogodne i sigurne lokacije za izmještanje, tj. sklanjanje opasnih tvari u slučaju katastrofa većih razmjera.

4. Zaštita bilja i biljnih proizvoda

Zaštita i spašavanje bilja i biljnih proizvoda je mjera kojom se provodi zaštita i spašavanje bilja i biljnih proizvoda od radioaktivne, hemijske i biološke kontaminacije i svih drugih oblika zagađivanja, kao i zaraznih bolesti i štetočina.

Zaštitu bilja i biljnih proizvoda provode nadležna općinska služba, kao i pravna lica iz oblasti poljoprivrede, šumarstva, individualni poljoprivredni proizvođači, poljoprivredne institucije i specijalizovane jedinice civilne zaštite. Sva navedena lica treba da vode računa naročito o: izboru najoptimalnijeg sjemena za proizvodnju bilja, korištenju zaštitnih sredstava za suzbijanje biljnih bolesti i štetočina u skladu sa standardima, pravilno sušenje i skladištenje, zaštita od požara uskladištenog ili zasijanog bilja, sklanjanje bilja i biljnih proizvoda u za to namjenjena skladišta, kao i njihovu redovnu dezinfekciju, dezinsekciju i deratizaciju, pravilno sušenje i konzerviranje, prekrivanje bilja i gotovih proizvoda plastičnim folijama i sličnim materijalima radi zaštite od kontaminacije i dr. potrebne mjere.

Štabovi civilne zaštite

Za rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja, te za obavljanje drugih poslova u zaštiti i spašavanju, u skladu sa zakonom i drugim propisima, osnovan je općinski štab civilne zaštite, kao operativno-stručni organ.

U rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja Općinski štab civilne zaštite vrši sljedeće poslove:

- odlučuje o upotrebi snaga i sredstava civilne zaštite na zaštiti i spašavanju ugroženih i stradalih lica i materijalnih dobara i te snage raspoređuje na ona područja koja su ugrožena,

- naređuje provođenje odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i određuje snage i sredstva koja će provoditi te mjere,
- usmjerava, koordinira i rukovodi akcijama zaštite i spašavanja svih učesnika angažovanih na zaštiti i spašavanju na području općine,
- rješava sva pitanja koja se u toku provođenja aktivnosti na zaštiti i spašavanju pojave u vezi angažovanja snaga i sredstava civilne zaštite i provođenja mjera zaštite i spašavanja i samozaštite građana.

Štab civilne zaštite može se osnovati i u pravnim licima, zavisno od njihove procjene, a ako se ne osnuje štab civilne zaštite, pravno lice je dužno svojim općim aktom odrediti organ koji će rukovoditi akcijama zaštite i spašavanja.

Općinski štab civilne zaštite ima veliki značaj kako u pripremama tako i u rukovođenju akcijama zaštite i spašavanja, pa je stoga neophodno izvršiti opremanje i obučavanje svih članova štaba.

Povjerenici civilne zaštite

Povjerenici civilne zaštite određuju se u naselju, dijelu naselja, stambenim zgradama, selima i zaseocima, u organima uprave i službama za upravu, drugim organima i ustanovama i pravnim licima u kojima se ne osniva štab civilne zaštite.

Povjerenici vrše poslove koji se odnose na organiziranje i poduzimanje mjera i aktivnosti na učešću u provođenju samozaštite i mjera spašavanja na određenom području, odnosno u objektima za koje su zaduženi.

Povjerenici u organima uprave, ustanovama i pravnim licima vrše poslove koji se odnose na organizovanje i pripremanje mjera i zadataka na sudjelovanju službenika i zaposlenika na provođenju lične i kolektivne zaštite i mjera zaštite i spašavanja u zgradama i objektima za koje su zaduženi.

Planom zaštite i spašavanja vrši se određivanje broja povjerenika civilne zaštite, razrada njihovih poslova i zadataka u miru, za vrijeme prirodnih i drugih nesreća, neposrednoj ratnoj opasnosti i ratu, u skladu sa propisima koji se odnose na poslove i zadatke i način rada povjerenika civilne zaštite (Pravilnik o načinu rada i funkcionisanju štabova i povjerenika civilne zaštite „Službene novine F BiH“ broj 77/06 i 5/07) .

Općina Gornji Vakuf-Uskoplje će u skladu sa zakonskim propisima imenovati povjerenike u svim mjesnim zajednicama, koji će proći jedan vid obuke i učestvovati u sprovođenju mjera zaštite i spašavanja kako preventivnih tako i u samim akcijama spašavanja.

Službe zaštite i spašavanja

Službe zaštite i spašavanja organizuju se u pravnim licima čija je redovna djelatnost od neposrednog značaja za zaštitu i spašavanje /zdravstvo, veterinarstvo, stambeni i komunalni poslovi, vodoprivreda, šumarstvo, poljoprivreda, hemijska i petrohemijska industrija, građevinarstvo, transport, logistika, ugostiteljstvo, vatrogastvo, ekologija i dr./.

Službe zaštite i spašavanja ostvaruju poslove zaštite i spašavanja provođenjem preventivnih mjera kroz svoju redovnu djelatnost i provođenje operativnih mjera, koje se ostvaruju izvršavanjem odgovarajućih mjera i postupaka iz svog djelokruga rada od momenta angažovanja do otklanjanja nastalih posljedica, tj.kada se ocjeni da prestaje potreba za angažovanjem tih službi. U ove službe u pravilu, raspoređuju se zaposlenici pravne osobe, odnosno pripadnici udruženja.

Preventivne mjere zaštite i spašavanja službe zaštite i spašavanja ostvaruju provođenjem odgovarajućih mjera, postupaka i zadataka u okviru njihove redovne

djelatnosti, a kojima se može uticati na sprečavanje nastanka određenih pojava i opasnosti koje mogu izazvati prirodnu ili drugu nesreću i čijim štetnim djelovanjem mogu biti ugroženi životi i zdravlje stanovništva i materijalnih dobara.

Operativne mjere zaštite i spašavanja, službe zaštite i spašavanja ostvaruju izvršavanjem odgovarajućih mjera, postupaka i zadataka iz svog djelokruga, od momenta angažovanja na zaštiti i spašavanju do otklanjanja nastalih posljedica, odnosno do momenta kada se ocijeni da prestaje potreba za angažovanjem tih službi.

Općinski načelnik je na prijedlog Službe civilne zaštite, donio uredbu, u skladu sa zakonskim propisima, o određivanju pravnih lica i udruženja građana u kojima su organizovane službe zaštite i spašavanja. To su služba za medicinsku pomoć veličine odjeljenja, osnovana u Domu zdravlja Gornji Vakuf-Uskoplje, služba za zaštitu od požara, veličine odjeljenja, osnovana u PVJ Gornji Vakuf-Uskoplje, služba za zaštitu i spašavanje životinja osnovana u Veterinarskoj stanici „BH VET“, služba za vodosnadbijevanje i zaštitu osnovana u JKP „ViK“ i služba za spašavanje na vodi i pod vodom osnovana od sportskog ribolovnog udruženja „Vrbas“ i Gorske službe spašavanja.

Na osnovu procjene općina Gornji Vakuf-Uskoplje će prema potrebi ići u pravcu formiranja još službi zaštite i spašavanja u drugim pravnim licima i udruženjima građana iz oblasti komunalnih djelatnosti, građevinarstva, uslužnih djelatnosti.

U aktu o osnivanju službi zaštite i spašavanja određuju se vrste službe, zadaci, način popune ljudstvom i materijalno-tehničkim sredstvima i organ civilne zaštite općine koji će zaključiti ugovor sa pravnim licem ili udruženjem građana o međusobnim pravima i obavezama o vršenju obaveza zaštite i spašavanja kada se angažuju za potrebe općine. Pravna lica i udruženja građana za ove djelatnosti moraju imati planove organizovanja i djelovanja u svim situacijama

Jedinice civilne zaštite

Jedinice civilne zaštite formiraju se, opremaju i osposobljavaju kao operativne snage radi neposrednog angažovanja na izvršavanju zadataka zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, kao i otklanjanja posljedica nastalih djelovanjem tih nesreća.

Jedinice civilne zaštite formiraju se kao jedinice opće i specijalizovane namjene, a formira ih općinski načelnik.

Vrste, veličina i broj jedinica civilne zaštite utvrđuje se na osnovu procjene ugroženosti te ljudskih, materijalnih i drugih mogućnosti kojima raspolaže općina ili pravno lice.

Jedinice civilne zaštite specijalizovane namjene formiraju se u skladu sa vlastitim procjenama i potrebama, kada snage i sredstva pravnih lica i službi zaštite i spašavanja, kao i jedinica opće namjene nisu dovoljna za efikasno provođenje mjera zaštite i spašavanja na području općine. Ove jedinice se pripremaju i obučavaju radi izvršavanja složenijih zadataka čiji pripadnici pri vršenju poslova moraju imati odgovarajuće stručno znanje i koristiti odgovarajuća tehnička sredstva i opremu.

Rukovođenje i upotreba snaga i sredstava civilne zaštite

Kada zaprijeti neposredna opasnost od nastanka prirodne ili druge nesreće, a procijeni se da nije potrebno aktivirati štab civilne zaštite, tada rukovodilac organa civilne zaštite može narediti angažovanje određenih struktura civilne zaštite koje je osnovala općina radi poduzimanja mjera na sprečavanju nastanka djelovanja tih nesreća i rukovodi akcijama u skladu sa planom zaštite i spašavanja. Rukovođenje tim snagama vrši se do momenta završetka predviđenih aktivnosti ili do aktiviranja općinskog štaba. Aktiviranje štaba se vrši i u situaciji kada prirodna ili druga nesreća na teritoriji općine ili dijelu teritorije općine postane takva da organi uprave, javna preduzeća i druga pravna lica nisu u mogućnosti izvršavati svoje mjere, postupke i zadatke koji se odnose na zaštitu i spašavanje stanovništva i materijalnih dobara i tada se proglašava stanje prirodne ili druge nesreće.

Na prijedlog općinskog štaba civilne zaštite Općinski načelnik proglašava stanje prirodne ili druge nesreće, a ako se radi o hitnosti postupka, na prijedlog Službe civilne zaštite.

Angažovanje i upotrebu snaga i sredstava civilne zaštite u akcijama zaštite i spašavanja općinski štab civilne zaštite vrši na osnovu prethodno izvršene procjene o vrsti prirodne i druge nesreće, području na kojem djeluje ta nesreća i obimu i vrsti mogućih posljedica po stanovništvo i materijalna dobra na ugroženom području.

Jedinice i povjerenici civilne zaštite, službe zaštite i spašavanja, kao i sredstva zaštite i spašavanja upotrebljavaju se kada stanovništvo i materijalna dobra budu ugroženi prirodnim i drugim nesrećama, kao i za vrijeme vježbi i drugih oblika obuke.

Upotreba navedenih snaga i sredstava vrši se u skladu sa Planom zaštite i spašavanja. Upotreba ovih snaga i sredstava traje do momenta kada je završeno spašavanje ugroženog i stradalog stanovništva i materijalnih dobara, odnosno kada se ocijeni da daljnju aktivnost na obavljanju tih poslova i zadataka mogu uspješno provoditi nadležni organi i pravna lica u okviru svoje redovne djelatnosti, a o čemu odlučuje općinski štab civilne zaštite.

Organ uprave, ustanove, službe za upravu i pravna lica mogu samostalno u svim situacijama kada postoji opasnost od nastanka prirodne i druge nesreće koja može ugroziti njihovo ljudstvo i materijalna dobra ili ako je nastala ta nesreća, angažovati snage i sredstva koje su formirali za svoje potrebe.

Odluku o upotrebi snaga i sredstava civilne zaštite i službi zaštite i spašavanja na zadacima zaštite i spašavanja donosi:

- za snage i sredstva struktura civilne zaštite općine - općinski štab civilne zaštite
- za snage i sredstva jedinica i povjerenika civilne zaštite koji su formirani u organima uprave i drugim organima i ustanovama i pravnim licima - rukovodioci tih organa i ustanova, odnosno za potrebe službi za upravu – općinski načelnik

U toku rukovođenja akcijama zaštite i spašavanja, komandovanje jedinicama vrše komandiri tih jedinica, koji su odgovorni štabu civilne zaštite koji rukovodi akcijama zaštite i spašavanja.

Popuna i materijalno opremanje civilne zaštite

Popuna struktura civilne zaštite

Popuna struktura civilne zaštite i raspored na dužnost vrši služba civilne zaštite, a u skladu sa zakonskim propisima.

U skladu sa Pravilnikom o načinu rada i funkcioniranja štabova i povjerenika civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj 77/06 i 05/07) izvršeno je popunjavanje općinskog štaba civilne zaštite rukovodiocima općinskih službi za upravu i predstavnicima određenih pravnih lica čija je djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje, kao i povjerenika civilne zaštite u mjesnim zajednicama. Također, u skladu sa Pravilnikom o organizovanju službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite, njihovim poslovima i načinu rada („Službene novine Federacije BiH“, broj 77/06), organizovano je pet službi zaštite i spašavanja. Kriterije za raspoređivanje pripadnika civilne zaštite u strukture civilne zaštite kao i način vođenja evidencije i postupke prilikom angažovanja pripadnika civilne zaštite propisat će direktor Federalne uprave civilne zaštite.

Materijalno opremanje

Zakonom o zaštiti i spašavanju je propisano da se štabovi, službe zaštite i spašavanja, jedinice i povjerenici opremaju odgovarajućom opremom i materijalno-tehničkim sredstvima koja su neophodna za njihovu ličnu zaštitu i izvršavanje zadataka civilne zaštite iz njihove nadležnosti. Vrsta i količina sredstava i opreme utvrđuje se materijalnom formacijom, a u skladu sa ličnom i materijalnom formacijom koju je propisao direktor Federalne uprave civilne zaštite. Općinski štab civilne zaštite je usvojio lične i materijalne formacije struktura civilne zaštite.

Civilna zaštita trenutno raspolaže određenom količinom materijalno-tehničkih sredstava i opreme, a koja bi zadovoljila interventno djelovanje u slučaju nastanka prirodne ili druge nesreće. Općina Gornji Vakuf-Uskoplje je opremila službu zaštite i spašavanja za medicinsku pomoć sanitetskim vozilom sa odgovarajućom opremom za djelovanje na terenu u slučaju prirodnih i drugih nesreća. Također izvršeno je opremanje službe zaštite i spašavanja za zaštitu od požara, a u toku je nabavka još jednog vatrogasnog vozila sa opremom, čime bi ova služba bila opremljena za sve intervencije.

I u narednom periodu u skladu sa finansijskim mogućnostima nastavit će se opremanje postojećih struktura, kao i Operativnog centra civilne zaštite. Prilikom formiranja novih službi zaštite i spašavanja težit će se opremanju tih struktura u skladu sa materijalnim formacijama.

Zakonom o zaštiti i spašavanju je propisano da sva privredna društva i pravna lica u kojima se obavlja djelatnost od značaja za zaštitu i spašavanje, na zahtjev općinskog štaba civilne zaštite su dužna organizovati i provoditi poslove zaštite i spašavanja (pravna lica iz oblasti zdravstva, veterinarstva, građevinarstva, šumarstva, vodoprivrede, poljoprivrede, vatrogastva, ekologije i sl.) i staviti na raspolaganje svoja materijalno-tehnička sredstva za potrebe civilne zaštite, a u skladu sa Uredbom o načinu davanja i vraćanja materijalnih sredstava uzetih za potrebe civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj: 23/04 i 38/06).

DOSTIGNUTI STEPEN ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

U skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju općina Gornji Vakuf-Uskoplje je donijela Procjenu ugroženosti općine Gornji Vakuf-Uskoplje, Program razvoja zaštite i spašavanja i Plan zaštite i spašavanje, koji se redovno ažuriraju. Također urađeni su i svi podzakonski propisi koji su usvojeni od strane Općinskog načelnika i Općinskog vijeća.

S tim u vezi, a polazeći od Procjene ugroženosti općine Gornji Vakuf-Uskoplje osnovni pravci razvoja zaštite i spašavanja u narednom periodu biće usmjereni na:

- stalno ažuriranje Procjene ugroženosti kao i izradu i ažuriranje Planova zaštite i spašavanja, praćenje zakonskih i podzakonskih akata kojima se reguliše oblast zaštite i spašavanja,
- osposobljavanje i obučavanje svih struktura civilne zaštite na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje za uspješno provođenje akcija zaštite i spašavanja kao i njihovo opremanje,
- pružanje stručne pomoći u pripremama i organizovanju privrednih društava i drugih pravnih lica, koja se u okviru svoje redovne djelatnosti bave zaštitom i spašavanjem za izvršavanje zadataka iz određene oblasti,
- organizovano pripremanje i uključivanje određenih udruženja sa područja općine Gornji Vakuf-Uskoplje (izviđači, lovci, planinari, gorska služba spašavanja i sl.) u sistem civilne zaštite i utvrđivanje njihovih zadataka u zaštiti i spašavanju,
- koordinacija štaba civilne zaštite, općinskih službi za upravu, mjesnih zajednica i drugih pravnih lica radi planiranja, organizovanja i sprovođenja mjera zaštite i spašavanja,
- dalja saradnja i koordinacija sa kantonalnom upravom civilne zaštite i federalnom upravom civilne zaštite,
- planski namjensko korištenje finansijskih sredstava koja se izdvajaju za potrebe zaštite i spašavanja,
- nabavka i održavanje materijalno-tehničkih sredstava i opreme i njihovo održavanje,
- informisanje javnosti o razvoju sistema zaštite i spašavanja, kao i obavještavanje o nastalim prirodnim i drugim nesrećama.

IV. PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA KOJE ĆE SE PROVODITI NA PODRUČJU OPĆINE GORNJI VAKUF-USKOPLJE

Preventivne mjere kao redovne aktivnosti trebaju biti usmjerene na smanjenje mogućnosti nastanka prirodnih i drugih nesreća i njihovih posljedica. Prije nastanka prirodnih ili drugih nesreća neophodno je provođenje određenih mjera kojima se može uticati na sprečavanje, odnosno na smanjenje djelovanja prirodne ili druge nesreće. Za provođenje ovih mjera naročito su odgovorni tijela vlasti i pravne osobe, koji u svojim godišnjim planovima trebaju utvrditi mjere, zadatke i izvor finansiranja za provođenje tih mjera.

Procjenom ugroženosti navedene su prirodne i druge nesreće koje se mogu desiti na područje općine Gornji Vakuf-Uskoplje. U skladu sa tim provodiće se slijedeće preventivne mjere:

Zaštita od zemljotresa

Teritorija općine Gornji Vakuf-Uskoplje spada u seizmički relativno neaktivnu zonu. Otežavajuća okolnost ove općine je činjenica da su postojeći objekti starijeg datuma izgradnje, pa prema tome uslijed fizičke dotrajalosti osjetljivi su na uticaj zemljotresa. Također nisu prilikom projektovanja, sa stanovišta stabilnosti korišteni važeći propisi o seizmičkim uticajima. Dijelovi urbanih cjelina na obodu teritorije Općine, sa stanovišta stepena izgrađenosti i činjenice da su objekti novijeg datuma, u odnosu na užu centar u povoljnijem su položaju.

Sa stanovišta ugroženosti od zemljotresa u najnepovoljnijoj situaciji su urbana područja općine na kojima boravi oko 5.000 stanovnika. U slučaju iznenadnog zemljotresa sa rušilačkim dejstvom pretpostavlja se da bi se broj ozlijeđenih i zatrpanih kretao od 10-30% stanovništva pod ruševinama i to:

- 50% plitko zatrpanih lica (u spašavanju učestvuju građani i strukture civilne zaštite)
- 30% srednje zatrpanih (u spašavanju učestvuju građani i strukture civilne zaštite)
- 20% duboko zatrpanih lica (u spašavanju učestvuju građani, specijalizovane jedinice ili službe zaštite i spašavanja pravna lica sa građevinskom mehanizacijom).

Na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje nalazi se veći broj industrijskih kapaciteta, upravnih zgrada, pošta, banke, sportski centri, kulturni i istorijski spomenici i drugo. Sva materijalna dobra, kao i vrijednosti kulturnog i istorijskog naslijeđa i dokumentacije su znatno ugrožene zemljotresom, čije će se posljedice naročito ispoljiti u objektima starijeg datuma izgradnje.

Preventivne mjere			
Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za prostorno planiranje, imovinsko pravne poslove i katastar	Izršiti seizmičku mikrorejzonizaciju	Stalni zadatak
2.	Služba za prostorno planiranje, imovinsko pravne poslove i katastar	Prilikom izgradnje objekata poštivati propisa o tehničkim i drugim normativima za izgradnju navedenih objekata i primjena urbanističkih mjera zaštite kod projektovanja i planiranja naselja	Stalni zadatak
3.	Štab civilne zaštite	Obučavanje i osposobljavanje građana i struktura civilne zaštite za poduzimanje mjera samozaštite i uzajamne zaštite u slučaju zemljotresa	Stalni zadatak
4.	Štab civilne zaštite	Izrada planova za smještaj, evakuaciju i zbrinjavanje iz ugroženog područja	Do kraja 2016.god.
5.	Dom zdravlja Gornji Vakuf-Uskoplje	Izrada planova za medicinsko zbrinjavanje	Do kraja 2016.god
6.	Trgovačke firme Crveni križ Druge humanitarne organizacije	Obezbjedenje robnih rezervi /hrane, odjeće, obuće i dr. potrebština/	Stalni zadatak

Operativne mjere		
Rb	Izvršilac	Zadatak
1.	Građani	- učešće u spašavanju ljudi i materijalnih dobara - učešće u otklanjanju posljedica.
2.	Službe za zaštitu i spašavanje Druge strukture civilne zaštite	- raščišćavanje ruševina i spašavanje zatrpanih, prevoženje i prenošenje povrijeđenih van zone rušenja - operativno provođenje svih mjera zaštite i spašavanja i otklanjanje posljedica nastale nesreće .
3.	Građevinske firme Druga pravna lica	- učešće sa mehanizacijom i opremom za raščišćavanje saobraćajnica, uklanjanje prepreka i evakuacija stanovništva i materijalnih dobara
4.	Općinske službe	- prema nastalim uslovima svako iz svoje oblast iznalaze najbolja rešenja: provođenje higijensko- epidemioloških mjera; provođenja mjera zbrinjavanja ugroženih i nastradalih i dr. obezbjeđenje provođenja mjera za otklanjanje nastalih posljedica
5.	Dom zdravlja Gornji Vakuf-Uskoplje Zdravstvene ustanove	- pružanje prve medicinske pomoći, pružanje opće i spec. medicinske pomoći, - identifikacija poginulih
6.	Policijska stanica Gornji Vakuf-Uskoplje	- Obezbjedenje, usmjeravanje saobraćaja i dr. mjere za otklanjanje i ublažavanje posljedica
7.	Općinski načelnik, Općinski Štab CZ	- Rukovodi i koordinira aktivnostima na provođenju operativnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

Zaštita od poplava

Usljed velikih padavina i nemogućnosti korita rijeka i kišnih kanala da prime oborinske vode često dolazi do plavljenja putnih komunikacija, porodičnih kuća i podruma i dr. pratećih objekata i poljoprivrednog zemljišta.

Ovakav način plavljenja događa se u kratkom vremenskom periodu kada dolazi do naglog topljenja snijega i iznenadnih proloma oblaka. Prema tome na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje poplave se mogu očekivati:

na neregulisanim dijelovima tokova rijeke Vrbas, Bistričke rijeke, Krušćice, Voljišnice i ostalih manjih pritoka.

Stepen zaštite općine Gornji Vakuf-Uskoplje od poplava nažalost nije na visokom nivou i potrebno je o ovom problemu posvećivati stalnu pažnju i iznalaziti mnoga rješenja kako bi se zaštitili ljudi i materijalna dobra.

Preventivne mjere

Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Služba civilne zaštite Služba za lokalni razvoj i stambeno komunalne poslove	Locirati kritične tačke i mjesta plavljenja i utvrditi mjere za otklanjanje nedostataka	Kraj 2018.god.
2.	Služba za za lokalni razvoj i stambeno komunalne poslove nadležna ministarstva za vodoprivredu	Čišćenje i regulacija korita i nasipa, sanacija i izgradnja kanalizacione mreže i kanala za prihvrat površinskih i podzemnih voda	Stalni zadatak
3.	Služba za inspekcijske poslove	Zabrana izgradnje objekata na lokacijama uz vodotoke, zabrana odlaganja raznog otpadnog materijala uz i u korita	Stalni zadatak
4.	Štab civilne zaštite	Izrada planova za smještaj, evakuaciju i zbrinjavanje iz ugroženog područja	Do kraja 2018.god.
5.	Dom zdravlja Gornji Vakuf-Uskoplje	Izrada planova za medicinsko zbrinjavanje	Do kraja 2018.god
6.	Nadležne općinske službe za upravu Crveni križ Druge humanitarne organizacije	Obezbjedenje hrane, odjeće, obuće i dr. potrebština	Stalni zadatak

Operativne mjere

1.	Općinski štab CZ	<ul style="list-style-type: none"> - proglašava početak i prestanak vanredne odbrane od poplava - naređuje upotrebu snaga i sredstava na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje, a u skladu sa Planom zaštite i spašavanja, - rukovodi akcijom zaštite i spašavanja
2.	Strukture civilne zaštite	<ul style="list-style-type: none"> - učešće struktura civilne zaštite na spašavanju stanovništva i materijalnih dobara
		<ul style="list-style-type: none"> - Angažovanje građevinskih firmi i dr. pravnih

3.	Građevinske i transportne firme i dr. pravna lica	lica na području Općine sa mehanizacijom i opremom za izradu nasipa, raščišćavanje saobraćajnica, uklanjanje prepreka i pročišćavanje korita .
4.	Građani	- učešće građana u spašavanju na ugroženom području stanovništva i materijalnih dobara.
5.	Općinske službe	<ul style="list-style-type: none"> - prati stanje na svim mostovima i saobraćajnicama i brine se o tehničkom održavanju istih - preko Kantonalnog zavoda za zdravstvenu zaštitu i epidemiologiju organizuje nadzor nad ugroženim stanovništvom i kontrolu higijenske ispravnosti vode i hrane - poduzima potrebne mjere na snabdijevanju ugroženog stanovništva vodom - stara se o drugim poslovima iz svoje nadležnosti
6.	Dom zdravlja Gornji Vakuf-Uskoplje	- pružanje prve medicinske pomoći
7.	Policajska stanica Gornji Vakuf-Uskoplje	<ul style="list-style-type: none"> - učešće PS Gornji Vakuf-Uskoplje na obezbjeđenju područja zahvaćenog poplavama - organizuje privremenu obustavu saobraćaja ako se za to ukaže potreba

Zaštita od odronjavanja i klizanja zemljišta

Na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje registrovana su dva klizišta. Okolnosti koje su pogodovale nastanku klizišta su: geografski položaj, klima (kontinentalna i planinska), prostorno uređenje (komunikacije, stambena gradnja i urbaniziranost) itd.

Odroni se najčešće javljaju na dijelovima prosječenih puteva gdje je zemljište potkopano i strmim padinama. Na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje, većih problema oko odrona nema.

Prostorno uređenje je upravo faktor na kojem se najviše ubuduće mora uticati.

Poznato je da je veliki broj objekata starijeg datuma gradnje ruševan ili poluruševan, sa zastarjelom vodovodnom i kanalizacionom mrežom, što je jedan od uzročnika pojave podzemnih voda koje imaju znatan uticaj na pomjeranju površine zemljišta. Ova pojava pomjeranja zemljišta (klizište) se manifestuje pogotovo na užem jezgru padinskih dijelova općine gdje je jedan broj stambenih objekata i infrastrukture napravljen bez ikakvog regulacionog plana i adekvatne odvodnje otpadnih voda.

Neregulisano oticanje voda sa saobraćajnica kao i neregulisana odvodnja sa većih površina u nepovoljnim hidrološkim uvjetima, kao i neplanska sječa šume, također pogoduje nastanku klizišta.

Preventivne mjere

Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za civilnu zaštitu Služba za prostorno planiranje, imovinsko pravne poslove i katastar	Utvrđiti lokacije klizišta	Kraj 2018.god.

Operativne mjere		
R.b	Izvršilac	Zadatak
1.	Građani	- učešće građana u spašavanju na ugroženom području stanovništva i materijalnih dobara.
2.	Službe za zaštitu i spašavanje Ostale strukture civilne zaštite	- učešće struktura civilne zaštite na spašavanju stanovništva i materijalnih dobara
3.	Građevinske i transportne firme i dr.pravna lica	- angažovanje mehanizacije na ugroženom području sa mehanizacijom i opremom za raščišćavanje saobraćajnica, uklanjanje prepreka i evakuacija stanovništva i materijalnih dobara
4.	Služba za prostorno planiranje, imovinsko pravne poslove i katastar	- angažuje Zavod za konstrukcije i fundiranje Građevinskog fakulteta koji bi predložio kratkoročne i dugoročne mjere za otklanjanje posljedica
5.	Dom zdravlja Gornji Vakuf-Uskoplje	- pružanje prve medicinske pomoći
6.	Policajska stanica Gornji Vakuf-Uskoplje	- učešće na obezbjeđenju ugroženog područja
7.	OŠCZ	- rukovodi i koordinira aktivnostima na provođenju operativnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara;

Zaštita od snježnih padavina i visokih nanosa

Usljed većih snježnih padavina na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje može doći do otežanog ili potpunog prekida saobraćaja svih vrsta što prouzrokuje otežano snabdijevanje osnovnim životnim namirnicama, otežane proizvodnje, i drugih oblika života i rada.

Pojava ledene kiše ili poledice može imati iste posljedice kao i snježne padavine uz mogućnost težih i lakših saobraćajnih udesa ili povreda građana posebno na padinskim dijelovima mjesnih zajednica. Posebno je ugrožen cestovni saobraćaj.

Intenzitet padavina posebno je izražen od početka mjeseca novembra do kraja marta, pa je neophodna priprema kako u ovom periodu ne bi došlo do narušavanja normalnog života. Najintenzivnije padavine dešavaju se u mjesecu decembru i januaru. Veće snježne padavine, dolaskom viših temperatura mogu prouzrokovati naglo topljenje snijega i time dovesti do izlivanja vode te do stvaranja bujica, kao i onemogućavanje normalnog odvijanja saobraćaja.

Usljed intenzivnih padavina snijega, stvorile bi se naslage snijega veće od 40 cm na stambenim objektima čime bi bili posebno ugroženi dotrajali objekti slabije konstrukcije. Moguća su teža oštećenja pa i rušenja posebno baraka i ostalih montažnih objekata kao i industrijskih hala. Na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje, a na osnovu obilaska terena, konstatovano je da trenutno ima nekoliko ruševnih objekata na kojima bi snježne padavine izazvale oštećenja ili rušenje.

Preventivne mjere

Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za lokalni razvoj i komunalne poslove	Izrada planova i programa za zimsko održavanje puteva saobraćajnica	Do kraja tekuće godine
2.	Stanari zgrada i vlasnici objekata vlasnici objekata	Izrada plana aktivnosti za skidanje snijega i ledenica sa krovova i čišćenje ispred ulaza	Do kraja tekuće godine
3.	Nadležne službe i komunalna preduzeća	Opremanje i nabavka neophodne mehanizacije za čišćenje snijega i obezbjeđenje dovoljne količine posipnog materijala	Stalni zadatak

Operativne mjere		
R.b.	Izvršilac	Zadatak
1.	Građani	- učešće u raščišćavanju snježnih nanosa, spašavanju ljudi i materijalnih dobara
2.	Službe zaštite i spašavanja Ostale strukture civilne zaštite	- učešće u raščišćavanju snježnih nanosa, spašavanju ljudi i materijalnih dobara
3.	Građevinske i transportne firme i dr.pravna lica	- učešće sa mehanizacijom i opremom za raščišćavanje - uklanjanje prepreka i evakuacija stanovništva i materijalnih dobara po uputama štaba CZ
4.	Općinske službe	- svako iz svoje oblasti iznalazi najbolja rješenja prema datim uslovima: provođenje mjera zbrinjavanja ugroženih i nastradalih i dr. mjere za otklanjanje i ublažavanje posljedica - Iznalaze stambene objekte dr.objekte za smještaj evakuisanog stanovništva;
5.	Dom zdravlja Gornji Vakuf-Uskoplje	- Pružanje prve medicinske pomoći
6.	Policajska stanica Gornji Vakuf-Uskoplje	- učešće na obezbjeđenju i usmjeravanje saobraćaja van zone opasnosti
7.	Općinski štab civilne zaštite	- Rukovođenje akcijama u otklanjanju snježnih nanosa i spašavanju ljudi i materijalnih dobara

Zaštita od olujnog vjetrova, grada i suše

Teritorija općine karakteristična je po umjerenim vjetrovima. Obično se vjetrovi javljaju u kasnim jesenjim danima. Najčešći pravci duvanja vjetrova su po liniji jugo-istok, sjevero-zapad.

Procjenjuje se da periodični udari vjetrova, a s obzirom na konfiguraciju terena općine, mogu dostići intenzitet žestoke oluje (24,5 – 28,4 m/sek). Iako se ova pojava rijetko javlja u unutrašnjosti kopna, moguća su oštećenja krovnih konstrukcija i rušenje stabala, kidanje elektroinstalacija, PTT instalacija. Obim ovih šteta ne bi zahtijevao posebno angažovanje većih snaga zaštite.

Pojava grada je u prosjeku jednom godišnje, najviše u periodu april – septembar, a najčešće u julu. Po krupnoći frakcije, ledena zrna su najviše veličine lješnika, u vrlo rijetkim prilikama mogu biti i veća, i na ugroženom prostoru zbog gustoće padanja prouzrokuje ozbiljnije štete na poljoprivrednim i šumskim kulturama (lomi grančice,

kida lišće i plodove). U izuzetnim prilikama mogu nanijeti štete na krovovima, automobilima, prozorskim staklima itd.

Intenzivnija suša na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje prisutnija je u posljednjih pet godina, i uticala je na stvaranje pogodnih uslova za razvoj sekundarnih štetnika, prvenstveno potkornjaka, naročito na četinarskim vrstama drveća. Ali istovremeno, ova ocjena važi i za oblast poljoprivrede, gdje su registrovani manji prinosi u ratarstvu i voćarstvu.

Posljedice suše najnepovoljnije bi se odrazile na snabdijevanje vodom za piće gradskih dijelova općine, kao i područja koja se snabdijevaju vodom za piće iz lokalnih izvorišta i objekata.

Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Nadležna općinska služba za privredu i finansije Poljoprivredni institut	Izrada planova za izgradnju sistema za protugradnu odbranu i drugih mjera na zaštiti poljoprivrednih proizvoda	Stalni zadatak
2.	Nadležna općinska služba za privredu i finansije Poljoprivredni institut	Izrada planova za uvođenje sistema za navodnjavanje poljoprivrednih kultura i edukacija poljoprivrednih proizvođača u cilju osposobljavanja za samozaštitu u slučaju pojave suša	Stalni zadatak
3.	Nadležna služba za lokalni razvoj i komunalne poslove i komunalna preduzeća	Izrada planova za snabdijevanje vodom za piće ugroženog stanovništva	Stalni zadatak

Zaštita od epidemije, epizootija i drugih zaraznih bolesti

Pojava nekih zaraznih bolesti u epidemijском obliku mogu se javiti na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje. S tim u vezi trebaju se poduzeti mjere zaštite koje će biti usmjerene u pravcu uništavanja, otklanjanja ili onemogućavanja izvora zaraze, prekidanje puteva prenošenja zaraze i povećanja otpornosti organizma stanovništva.

Od vodećih zaraznih bolesti posljednjih godina najčešće se javljaju: enterocolitis, varicella, salmonellosis, angina streptoc. i dr.

U cilju provođenja preventivnih mjera neophodno je da se uključe svi nadležni subjekti u cilju sprečavanja epidemija.

Od zaraznih bolesti koje bi mogle da ugroze stočni fond su: tuberkuloza, bruceloza, leptospiroza, bedrenica i šuštavac, bjesnilo životinja, ehinokokoza, klasična svinjska kuga, salmoneloze, Q-groznica, zarazne bolesti pčela, itd.

Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Nadležna općinska služba za lokalni razvoj komunalne poslove i komunalna preduzeća	Obezbjedenje higijenski ispravne vode i sanitarna zaštita izvorišta i objekata za snabdijevanje vodom	Stalni zadatak
2.	Nadležne zdravstvene ustanove	Izrada planova za provođenje mjera u cilju sprečavanja epidemija	Stalni zadatak
3.	Nadležna općinska služba za privredu i finansije i veterinarska služba	Izrada planova za provođenje mjera u cilju sprečavanja epizootija	Stalni zadatak
4.	Nadležna općinska služba za lokalni razvoj komunalne poslove i komunalna preduzeća	Odvođenje otpadnih voda po tehnički propisanim normativima	Stalni zadatak
5.	Nadležne zdravstvene ustanove i inspeksijske službe	Kontrola ispravnosti vode za piće i prehrambenih namirnica	Stalni zadatak

Zaštita od biljnih zaraznih bolesti

Sve vrste poljoprivrednih kultura izložene su napadima raznih biljnih bolesti i štetočina koje u velikoj mjeri mogu da smanje prinos i kvalitet plodova i skrate vijek trajanja. Najčešće bolesti su: plamenjača, rđa, štitasta vaš, smolovac, pepelnica, žizak, lisne vaši, žitne bube i dr.

Što se tiče biljnih bolesti i štetočina u poljoprivrednoj proizvodnji, one predstavljaju uobičajeni oblik djelovanja na području općine i protiv njih će se primjenjivati sredstva i preparati za sprečavanje bolesti, a u slučaju većeg intenziteta u konsultaciji sa stručnim institucijama iz oblasti poljoprivrede poduzimat će se stručne mjere na otklanjanju biljnih bolesti i štetočina.

Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Nadležna općinska služba za privredu u saradnji sa poljoprivrednim organizacijama	Izrada plana za poduzimanje preventivnih mjera i provođenja mjera zaštite od pojave biljnih bolesti	Stalni zadatak

Zaštita od požara, eksplozija i drugih havarija

Na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje posebnu pažnju što se tiče ugroženosti od požara, eksplozija i drugih havarija treba obratiti na privredne subjekte koji u procesu rada i pometu i transportu istih koriste lakozapaljive materije /lakove, ljepila, papir, drvo, benzinske pumpe, gasne stanice i dr. objekti/, ispravnost električnih, gasnih, dimovodnih i drugih instalacija i uređaja, te stalno održavanje i kontrola sistema dojava i gašenja požara, vanjske i unutrašnje hidrantske mreže, požarnih stepenica, pomoćnih izlaza na prilazne požarne puteve, kao i na održavanje protupožarnih sredstava.

Obzirom na konfiguraciju terena područja općine Gornji Vakuf-Uskoplje, grupisanje lokacija stambenih naselja, preduzeća i ustanova, kao i materijala od kojih su ovi objekti izgrađeni, procjenjuje se da je uži centar općine ugroženiji nego njegovi periferni dijelovi, mada se ne smije zaboraviti ni šumski dio terena. Ovdje treba imati u vidu uzročnike nastanka požara kao i prenošenje i širenje istih sa objekta na objekat. U vezi sa ovom konstatacijom od većih požara najugroženija su mjesna područja u centru grada, dok se u ostalim mjesnim zajednicama mogu pojaviti pojedinačni požari sa malom vjerovatnoćom njihovog proširenja.

Preventivne mjere

Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Sva pravna lica i privredna društva	Izrada planova zaštite od požara u skladu sa zakonom	Kraj 2020.god.
2.	Vlasnici privrednih društava i druga pravna lica	Opremanje i osposobljavanje službi zaštite i spašavanja osnovanih u privrednim društvima	Stalni zadatak
3.	Vlasnici objekata	Redovno servisiranje protivpožarnih aparata i sredstava za početno gašenje požara	Stalni zadatak
4.	Službe za inspekcijske poslove	Redovna kontrola od strane nadležnih organa na provođenju preventivnih mjera zaštite od požara u preduzećima i drugim ustanovama,	Stalni zadatak
5.	Općina Gornji Vakuf-Uskoplje	Materijalna i finansijska pomoć profesionalnoj vatrogasnoj jedinici	Stalni zadatak
6.	Služba za prostorno planiranje, imovinsko pravne poslove i katastar	Poštivanje građevinsko-urbanističkih normi prilikom planiranja i izgradnje objekata	Stalni zadatak

Operativne mjere		
Rb	Izvršilac	Zadatak
1.	Građani	- učešće u gašenju požara spašavanju ljudi i materijalnih dobara
2.	Službe za zaštitu i spašavanje i Profesionalna vatrogasna jedinica	- učešće u gašenju požara spašavanju ljudi i materijalnih dobara
3.	Građevinske firme Pravna lica koja se bave proizvodnjom, transportom i distribucijom ovih materija Strukture civilne zaštite	- učešće u gašenju požara, raščišćavanje prolaza, evakuacija ljudi i materijalnih dobara
4.	Dom zdravlja Gornji Vakuf-Uskoplje	- pružanje prve medicinske pomoći
5.	Policijska stanica Gornji Vakuf-Uskoplje	- učešće na obezbjeđenju i usmjeravanje saobraćaja van zone opasnosti
6.	Općinski štab CZ	- usmjerava i koordinira aktivnostima na provođenju operativnih mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

Zaštita od radijacijsko-hemijsko-biološke kontaminacije

Na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje u pojedinim granama industrije koriste se materije koje u procesu proizvodnje ne prati odgovarajuća tehnologija, zdravstvena i ekološka zaštita, te predstavljaju direktnu opasnost kako za zaposlene tako i za šire okruženje. Uzroci ekspanzije gasova i nekontrolisanog izlivanja otrovnih i eksplozivnih materija koje se u toku proizvodnog procesa koriste mogu biti izazvane požarima, saobraćajnim udesima, zemljotresima i dr. prirodnim nesrećama. Poseban uzrok može biti tzv. ljudski faktor gdje do havarije može doći usljed neznanja ili nemarnog odnosa u samom procesu proizvodnje. Potencijalna opasnost na šire područje, zrak, tlo i vodotoke može dovesti do ugrožavanja zdravlja ljudi, životinja i vegetacije.

Do zagađivanja vode, vazduha, zemljišta raznim vrstama opasnih i štetnih materija (gasovitog, tečnog i čvrstog stanja) može doći kao posljedica: emisije zagađenja iz: saobraćajnih motornih vozila, kotlana koje rade na čvrsta, tečna i gasovita goriva i pojedinačnih ložišta u domaćinstvima koja koriste peći na čvrsta goriva, odlaganje raznih vrsta otpada na nelegalnim deponijama. Do kontaminacije namirnica biljnog i životinjskog porijekla može doći kao posljedica djelovanja raznih štetnih materija fizičko-hemijskog i mikrobiološkog porijekla. Ugroženost od bioloških agenasa ogleda se u prisustvu i toksičnom djelovanju mikroba (bakterije, virusi) i toksinotrovnih produkata djelovanja bakterija. Biološki agensi izazivaju oboljenja kod ljudi, životinja i biljki. Većina bioloških agenasa je zarazna i prenosi se sa oboljelog čovjeka na zdravog. Postoje biološki agensi koji izazivaju oboljenje samo kod ljudi koji su ih direktno unijeli u organizam preko hrane ili vode. Biološka kontaminacija

hrane i vode, u mirnodopskim uslovima, uglavnom je posljedica antisanitarne manipulacije hranom, počevši od sirovina, preko transporta, prerade i prometa, pa do konzumacije hrane.

Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Služba za lokalni razvoj i komunalne poslove	Uklanjanje divljih deponija	Kraj 2020.god.
2.	Služba za prostorno planiranje, imovinsko pravne poslove i katastar	Poštivanje ekoloških normi kod izdavanja saglasnosti za rad industrijskih i dr.privrednih subjekata, benzinskih pumpi i dr.	Stalni zadatak
3.	Službe za inspekcijske poslove	Inspekcijski nadzor i kontrola kvaliteta namirnica biljnog i životinjskog porijekla	Stalni zadatak
4.	Služba za lokalni razvoj i komunalne poslove Zavod za javno zdravstvo Nadležne službe "VIK"	Redovni nadzor za kontrolu higijenske ispravnosti kvaliteta vode, vazduha, zemljišta	Stalni zadatak

Zaštita od neeksplozivnih ubojitih sredstava /NUS-a/ i minskoeksplozivnih sredstava /MES-a/

Prema procjenama BH MAC-a na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje bilo je oko 32 475 130 m² rizične površine. Do 2015.godine je sistematskim, generalnim,tehničkim izviđanjem i deminiranjem oslobođeno 7 661 049 m² rizične površine. Prema posljednjim podacima BH MAC-a na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje ostalo je još 24 814 081 m² rizične površine(I kategorije 5 093 538 m², II kategorije 10 112 846 m², III kategorije 9 607 697 m² .

Na području općine do 2015. godine je bilo 43 ljudskih žrtava (građana) od NUS-a i MES-a od toga smrtno stradali odrasli osoba 15 a djece 2, dok je ranjeno odrasli osoba 20 a djece 6. Kada govorimo o NUS-a najčešći pronalazak NUS-a je zabilježen prilikom dojava građana i izvođenjem građevinskih i poljoprivrednih radova.

Rb	Izvršilac	Zadatak	Rokovi
1.	Služba civilne zaštite Vladine i nevladine organizacije Obrazovne ustanove	Upozoravanje stanovništva na opasnost od zaostalih MES i NUS, edukacija školske djece i omladine o opasnostima od ovih sredstava	Stalni zadatak
2.	Centar za uklanjanje mina /MAC/	Obilježavanje rizičnih površina	Stalni zadatak
3.	Služba civilne zaštite	Izrada plana deminiranja i obezbjeđenje finansijskih sredstava	Stalni zadatak

V. OSNOVNI CILJEVI, ZADACI I NAČIN OSTVARIVANJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA SA SMJERNICAMA ZA ORGANIZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA CIVILNE ZAŠTITE, ODNOSNO SNAGA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Donošenjem Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća postignuti su određeni rezultati kako na planu normativno-pravne dogradnje sistema zaštite i spašavanja, tako i u pogledu pitanja koja se odnose na njegove osnovne elemente organizovanje, pripremanje, učešće, tehničko i stručno osposobljavanje svih radnih ljudi i građana i svih nivoa vlasti, za sve funkcije zaštite i spašavanja od svih oblika ugrožavanja.

Još uvijek je prisutno neshvatanje potrebe za masovno organizovanje i pripremanje sistema zaštite i spašavanja, pa čak i potcjenjivanje njegovog značaja i uloge gdje su prisutna shvatanja da se poslovima zaštite i spašavanja moraju baviti samo stručni organi civilne zaštite, odnosno da akcije zaštite i spašavanja treba da budu isključivo briga profesionalno organizovanih snaga, čime se zanemaruje činjenica da se samo društvo u cjelini može efikasno suprostaviti svim vidovima prirodnih i drugih nesreća. i u narednom periodu realno je očekivati, uslijed naglog razvoja društvenog i tehnološkog procesa, klimatske promjene koje će prouzrokovati brojne prirodne i druge nesreće, a koje mogu dovesti do stradanja stanovništva, materijalnih dobara i životne sredine. Sve ovo zahtjeva visok stepen osposobljenosti i organizovanosti sistema zaštite i spašavanja i njegovo blagovremeno i efikasno funkcionisanje..

Navedene procjene zahtjevaju da se sistem zaštite i spašavanja mora razvijati u pravcu jedinstvenog preventivnog djelovanja u cilju sprečavanja mogućih opasnosti.

Svim ovim kao i zaključcima iz Procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje pokazuje se na nužnost provođenja planskih i stručno-operativnih mjera zaštite i spašavanja za postizanje spremnosti na prijetnje od prirodnih i drugih nesreća kod svih nosilaca planiranja zakonodavne i izvršne vlasti, pravnih osoba, privrednih i drugih organizacija i samih građana.

Materijalno-tehničkim opremanjem operativnih snaga, stručnim osposobljavanjem svih struktura civilne zaštite, kao i podizanjem svijesti građana, moguće je ublažiti djelovanje prirodnih i drugih nesreća

S tim u vezi sagledavajući sadašnje stanje i probleme sistema zaštite i spašavanja, prepoznajući buduće ciljeve razvoja ovog sistema, Programom razvoja za naredni period općina Gornji Vakuf-Uskoplje će težiti slijedećem:

- uspostava sistema zaštite i spašavanja koji će biti u stanju da odgovori na sve eventualne prirodne i druge katastrofe na području općine,
- organizovanje službi zaštite i spašavanja u pravnim licima i udruženjima građana koji pri obavljanju svojih redovnih djelatnosti imaju elemente zaštite i spašavanja, čime bi se i sami nadogradili u ovoj oblasti,
- organizovanje i izgradnja sistema zaštite i spašavanja koji je usmjeren na preventivnu zaštitu,
- još veću pažnju posvetiti ličnoj i uzajamnoj zaštiti u cilju opremanja zaštitnom opremom i sredstvima i njihovom obučavanju, kako građana u kolektivnom stanovanju, tako radnika i uposlenika,
- posebnu pažnju posvetiti kvalitetnijoj i organizovanijoj popuni struktura civilne zaštite i njihovoj što boljoj osposobljenosti,

- strukture u sistemu zaštite i spašavanja usmjeriti na provođenje humanitarnih načela propisanih Ženevskom konvencijom,
- razvoj sistema informisanja i obavještanja i stavljanja u jedinstven sistem,
- razvoj sistema rukovođenja u akcijama zaštite i spašavanja i što kvalitetniju opremljenost štabova civilne zaštite,
- raditi na jačanju sistema međususjedske pomoći i razmjene iskustava u sistemu zaštite i spašavanja,
- u daljem razvoju sistema zaštite i spašavanja uključiti sve nadležne službe, pravna lica, privredne subjekte, naučne i obrazovne institucije za što kvalitetnije unapređenje zaštite i spašavanja iz okvira svoje djelatnosti,
- obezbjeđenje kontinuiranog izvora finansiranja za zaštitu i spašavanje.

Planiranje sistema zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara odvija se u dvije faze:

- faza smanjenja rizika od nastajanja prirodnih i drugih nesreća
- faza otklanjanja posljedica nastalih prirodnom i drugom nesrećom.

Preventivna faza je osnovna aktivnost svih nosioca zaštite i spašavanja: organa vlasti, pravnih osoba i građana, čiji je cilj sprečavanje, onemogućavanje i smanjenje rizika ili ublažavanje od djelovanja prirodnih i drugih nesreća.

S tim u vezi provođenje preventivnih mjera naročito je značajno:

u oblasti provođenja zakonske regulative:

- Općinsko vijeće Gornji Vakuf-Uskoplje će na prijedlog Općinskog načelnika donijeti Program razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća na području općine Gornji Vakuf-Uskoplje za period 2016.-2020.god., Plan zaštite od požara za područje općine Gornji Vakuf-Uskoplje,
- Općinski načelnik će na prijedlog službe civilne zaštite donijeti Procjenu ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća za područje općine Gornji Vakuf-Uskoplje, Plan zaštite i spašavanja, Procjenu ugroženosti od požara za područje općine Gornji Vakuf-Uskoplje.

općinske službe za upravu:

- služba za prostorno planiranje, imovinsko pravne poslove i katastar će u cilju zaštite od zemljotresa, klizanja tla, eksplozija plinova i poplava provoditi preventivne mjere kroz urbanističke i prostorne planove u smislu načina gradnje stambenih, poslovnih, industrijskih, infrastrukturnih objekata, kao i okolinskih dozvola
- služba za inspekcijske poslove će u cilju zaštite od klizanja tla, poplava, zagađenja okoline, raditi na kontinuiranom praćenju, dokumentovanju i zabranu izgradnje objekata na nedozvoljenim lokacijama, a naročito u blizini vodnih objekata i plavnih područja, suzbijanje neplanske sječe šuma, suzbijanje divljih deponija, odvodnja otpadnih voda.
- Služba za lokalni razvoj i komunalne poslove će u cilju zaštite od suša, poplava, zagađenja okoliša utvrditi obezbjeđenje redovnog čišćenja i regulacije vodotoka i održavanje vodnih objekata, redovno održavanje puteva u zimskim uslovima, izrada plana u slučaju eventualnih suša za obezbjeđenje dovoljne količine pitke vode, utvrditi mjere zbog nepostojanja ili nedovoljne izgrađenosti zona sanitarne zaštite kod lokalnih objekata vodosnabdijevanja i

kanalizacione mreže, izrada plana zimskog održavanja saobraćajnica.

- Služba za privredu i finansije će u cilju zaštite bolesti životinja i biljaka u saradnji sa nadležnim institucijama poduzeti mjere na sprečavanju ili umanjenju nastanka zaraznih bolesti, težiti ka što boljoj opremljenosti i edukaciji poljoprivrednih proizvođača.
- Nadležne zdravstvene ustanove- izrada planova za medicinsko zbrinjavanje ugroženih u slučaju prirodnih i drugih nesreća
- Služba za privredu i finansije, u saradnji sa ostalim službama za upravu obezbjeđuje finansijskih sredstava za provođenje mjera zaštite i spašavanja

SMJERNICE ZA ORGANIZOVANJE SNAGA I SREDSTAVA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

Općina u svom programu razvoja utvrđuje politiku i strategiju razvoja u kojem su sadržani pravci razvoja sa smjernicama za izradu planova u kojima će biti obuhvaćene sve faze, od faze u slučaju postojanja neposredne opasnosti do faze otklanjanja posljedica izazvanih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća. Za ostvarivanje takve politike odgovorne su sve općinske strukture i druga pravna lica. Osnovni cilj razvoja sistema zaštite i spašavanja je osposobljenost i spremnost djelovanja u slučaju nastanka prirodnih i drugih nesreća na području cijele općine, gdje glavnu ulogu ima služba civilne zaštite kao koordinator u provođenju te politike.

Prilikom organizacije snaga i sredstava zaštite i spašavanja posebnu pažnju treba usmjeriti na:

- organizaciju i planiranje zakonskih propisa iz oblasti zaštite i spašavanja, obučavanje i osposobljavanje struktura civilne zaštite, radnih ljudi i građana,
- održavanje i nadogradnja postojećih resursa, naročito objekte i sisteme za upozoravanje i efikasno vođenje akcija zaštite i spašavanja, opremu i sredstva koja će se koristiti u akcijama zaštite i spašavanja,
- koordinaciju svih učesnika u akcijama zaštite i spašavanja kao i u fazi preventivne zaštite,
- uspostava jedinstvenog sistema za osmatranje i obavještanje,
- obuka i obavještenje javnosti o opasnostima i nesrećama koji se mogu desiti na području naše općine, kao postupke i način ponašanja u toku djelovanja tih nesreća.

U vezi sa svim navedenim posebnu pažnju treba posvetiti spremnosti snaga zaštite i spašavanja da bi blagovremeno i efikasno odgovorili na eventualne katastrofe. Ta spremnost posebno bi se ogledala kroz:

- obuku i vježbe,
- izgradnja jedinstvenog i savremenog sistema veza /rano otkrivanje i upozoravanje, alternativne komunikacije i veze/,
- efikasno i koordinirano vođenje akcija zaštite i spašavanja

VI. OSNOVE ZA IZRADU PROGRAMA OBUČAVANJA I OSPOSOBLJAVANJA U ZAŠTITI I SPAŠAVANJU

U cilju osposobljavanja i obučavanja struktura civilne zaštite za uspješno obavljanje postavljenih ciljeva i zadataka neophodno je izvoditi programe obuke. Ovaj program obučavanja i osposobljavanja struktura civilne zaštite općine Gornji Vakuf-Uskoplje ima za cilj da se strukture civilne zaštite, uposlenici i stanovništvo osposobe za optimalno provođenje mjera zaštite i spašavanja, kao i rukovanje materijalno-tehničkim sredstvima i

opremom. Da bi se navedene strukture uspješno osposobile za izvršavanje svojih zadataka potrebno je realizovati slijedeće nastavne planove i programe:

Štab civilne zaštite općine Gornji Vakuf-Uskoplje

- Nadležnost štaba civilne zaštite i način vršenja tih poslova,
- način rada u preventivnoj fazi,
- rukovođenje u akcijama zaštite i spašavanja

Služba medicinske pomoći

- zadaci i način rada službe medicinske pomoći u vršenju preventivne funkcije zaštite i spašavanja u okviru redovne djelatnosti u fazi preventivne zaštite, fazi spašavanja i fazi otklanjanja posljedica

Služba zaštite od požara

- zadaci i način rada službe zaštite od požara u okviru redovne djelatnosti fazi preventivne zaštite, kao poslovi i zadaci službe u fazi spašavanja i fazi otklanjanja posljedica

Povjerenici civilne zaštite u mjesnim zajednicama

- način određivanja povjerenika civilne zaštite u mjesnim zajednicama,
- poslovi i način rada povjerenika u fazi preventivne zaštite, fazi spašavanja i fazi otklanjanja posljedica

Povjerenici civilne zaštite u državnim organima

- način određivanja i djelovanja povjerenika civilne zaštite u državnim organima,
- poslovi i način rada povjerenika u fazi preventivne zaštite, fazi spašavanja i fazi otklanjanja posljedica

Državni službenici i namještenici

- obaveze i način rada, kao i angažovanje državnih službenika i namještenika u fazi preventivne zaštite, fazi spašavanja i fazi otklanjanja posljedica,
- samozaštita i zaštita ljudstva i materijalno-tehničkih sredstava u organima u kojima su zaposleni

Stanovništvo – građani

- sadržaj i način vršenja lične i kolektivne zaštite, kao i nabavka potrebne opreme i sredstava za zaštitu njihovih porodica ostvarivanje saradnje sa organima mjesnih zajednica i preduzećima,
- organizacija otklanjanja posljedica prirodne i druge nesreće

Obuku treba izvoditi u teoretskom i praktičnom obliku. Finansijska sredstva za obuku, osposobljavanje i vježbe struktura civilne zaštite i drugih pravnih lica, treba planirati u okviru Budžeta općine, za strukture civilne zaštite u skladu sa članom 184.Zakona o zaštiti i spašavanju i druga pravna lica u svojim Budžetima.

VII. SMJERNICE ZA ISTRAŽIVAČKU I RAZVOJNU DJELATNOST OD ZNAČAJA ZA ZAŠTITU I SPAŠAVANJE

Da bi sistem civilne zaštite funkcionisao i odgovorio predviđenim zadacima teško je izdvojiti ono što je prioritetno jer sistem može uspješno djelovati samo kao kompleksna cjelina. Međutim, težište u razvoju treba usmjeriti na slijedeće:

- analiza mogućih prirodnih i drugih nesreća koje se mogu desiti na području općine i primjena dosadašnjih iskustava kako vlastitih tako i drugih učesnika sistema zaštite i spašavanja , a naročito prevencije,
- planiranje i provođenje vlastitih istraživanja u zaštiti i spašavanju,

- međususedska saradnja u razmjeni stručnih i praktičnih iskustava u njihovom planiranju , kao i u akcijama zaštite i spašavanja,
- uključivanje svih subjekata iz oblasti naučnog i drugog istraživanja u dogradnju sistema zaštite i spašavanja kroz zakonsku i pravnu regulativu i njegovu praktičnu primjenu,
- obučavanje na svim nivoima za zaštitu i spašavanje.

Projekte istraživačke i razvojne djelatnosti u programu razvoja treba isključivo usmjeriti na realizaciju zaključaka iz Procjene ugroženosti. Ove smjernice su okvirne koje se mogu djelimično mijenjati ili dopunjavati uz osiguranje finansijskih sredstava i način za provođenje tih projekata.

VII. PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA SA IZVORIMA FINANSIRANJA

Uzimajući u obzir dosadašnji tempo prikupljanja sredstava ostvarenih od posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća u visini od 0,5% osnovice koju čine isplaćene neto plate uposlenika u radnom odnosu procjenjuje se da bi u narednih pet godina taj iznos bio oko 250.000,00 KM za ove namjene, što nije ni blizu dovoljno za realizaciju samo ovih projekata u Programu razvoja zaštite i spašavanja. S tim u vezi neophodno je svake godine planirati u Budžetu općine 1% od ukupno prikupljenih sredstava za projekte zaštite i spašavanja.

Sredstva za realizaciju projekata iz Programa razvoja, kao i provođenje mjera definisanih zakonskim propisima za sprovođenje zaštite i spašavanja osigurat će se iz:

- budžetskih sredstava u okviru redovnog planiranja budžeta za redovne djelatnosti kao dio preventivnih mjera i za otklanjanje posljedica nastalih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća,
- sredstava pravnih lica, iz osiguranja, donacija i drugih izvora definisanih zakonom,
- po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća na neto plaće 0,5%, a na osnovu godišnjih planova utroška ovih sredstava i zadataka utvrđenih u Programu razvoja,
- prema zakonskim propisima za potrebe zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u godišnjem budžetu općine planirati 1% od ukupno prikupljenih sredstava.

Sredstva ostvarena na osnovu posebne naknade će se koristiti u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju i godišnjim finansijskim planom utroška sredstava usvojenim od nadležnog tijela, a mogu se koristiti i za sufinansiranje:

- opremanje službi zaštite i spašavanja osnovanih u pravnim licima i udruženjima građana,
- opremanje i obuku vatrogasnih jedinica,
- zaštitu poljoprivrednih dobara,
- zaštitu vodnih i šumskih resursa,
- zaštitu ostalih mjera bitnih za zaštitu i spašavanje,
- istraživačke i razvojne projekte/ izrada planova i sl./

ZAKLJUČCI

Služba civilne zaštite, kao osnovni nosilac iz oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ima obavezu da prati realizaciju Programa razvoja, inicira i koordinira aktivnosti općinskih službi na realizaciji zadataka utvrđenih u Programu razvoja iz njihove oblasti. Po završenim projektima redovno, godišnje da informiše Općinskog načelnika o stanju realizacije.

Općinske službe su dužne, svaka iz svoje nadležnosti u svojim godišnjim programima rada planirati i izvršavati sve zadatke iz programa razvoja, kao i finansijska sredstva za njihovu realizaciju.

Svi zadaci dati u Programu razvoja, detaljnije će se utvrditi u Planu zaštite i spašavanja općine Gornji Vakuf-Uskoplje koji donosi Općinski načelnik.

Period za koji se donosi Program razvoja je pet godina , a u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara.

Služba za civilnu zaštitu
Općina Gornji Vakuf-Uskoplje